

Study Circle Career Development Institute

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या परीक्षेसाठी उपयुक्त प्रश्नसंग्रह

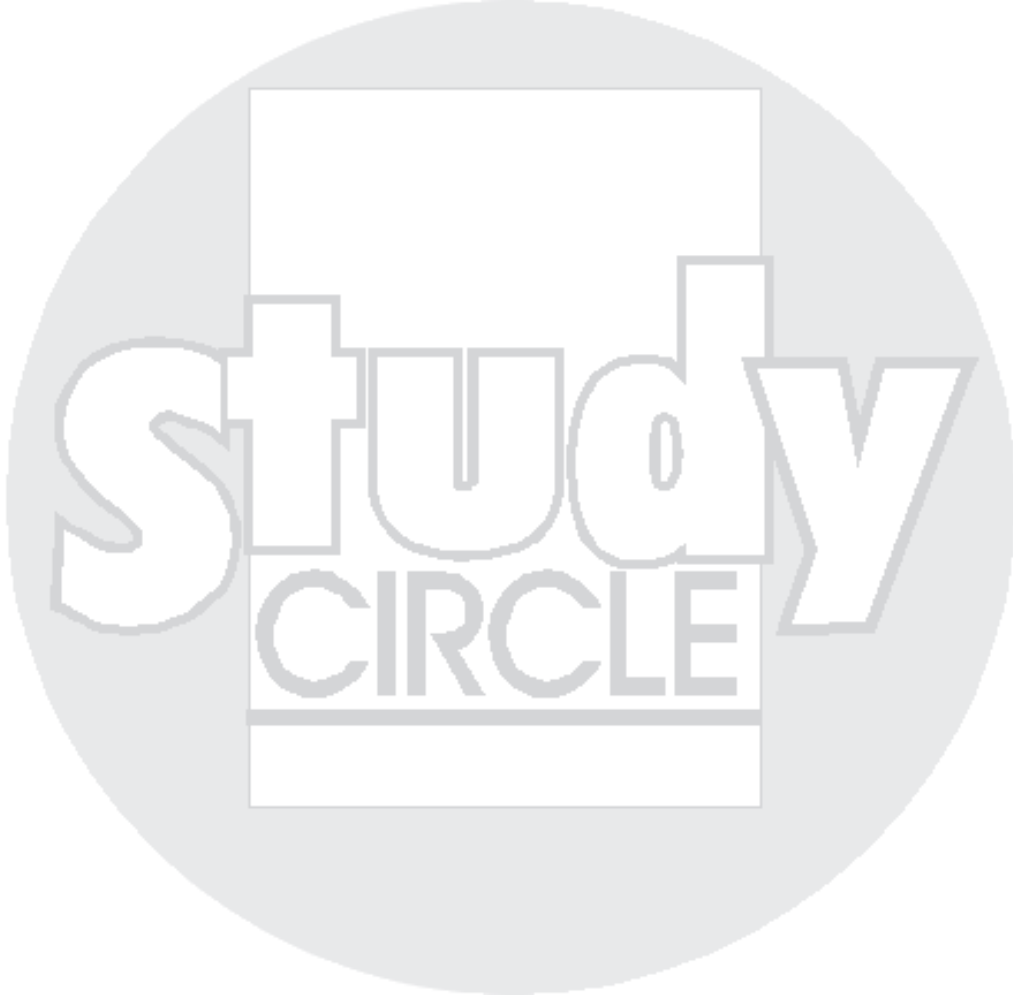

(९) सामान्य मानसिक क्षमता

- १) संख्या, चिन्हे क्रम आणि मालिका
- २) वर्णक्रम आणि मालिका
- ३) सांकेतिक भाषा / कोडिंग-डिकोडिंग
- ४) साम्य, तुलना, वर्गीकरण
- ५) गणितीय / अंकगणितीय क्रिया
- ६) भौमितिक, वेन आकृत्यांवर प्रश्न
- ७) क्रमपूर्तता, प्रतिमा, घन, घड्या, आकृत्यांवर प्रश्न

(९) सामान्य मानसिक क्षमता

- १) संख्या, चिन्हे क्रम आणि मालिका
- २) वर्णक्रम आणि मालिका
- ३) सांकेतिक भाषा / कोडिंग-डिकोडिंग
- ४) साम्य, तुलना, वर्गीकरण
- ५) गणितीय / अंकगणितीय क्रिया
- ६) भौमितिक, वेन आकृत्यांवर प्रश्न
- ७) क्रमपूर्तता, प्रतिमा, घन, घड्या, आकृत्यांवर प्रश्न

सामान्य मानसिक क्षमता यावर प्रश्न असणाऱ्या महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या परीक्षा

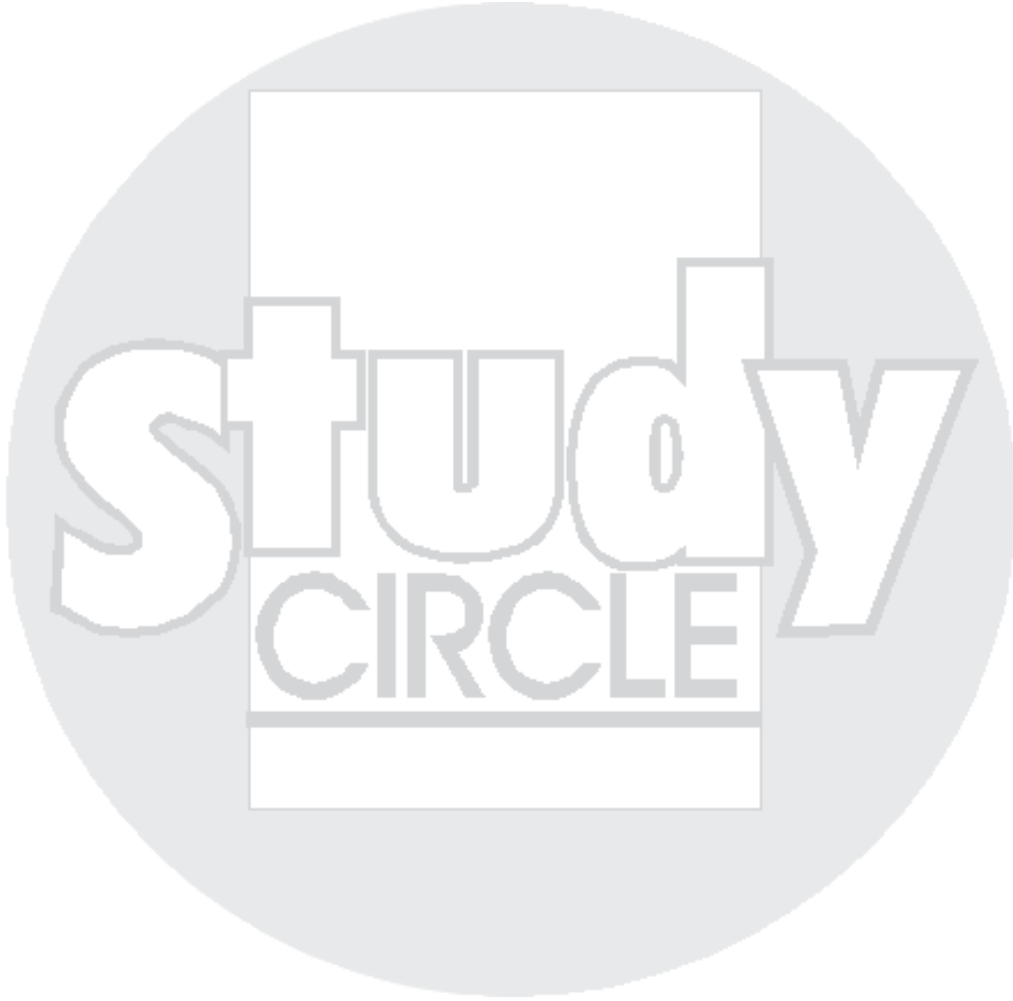
- १) राज्यसेवा पूर्वपरीक्षा पेपर -१, जानेवारी २०२२
- २) गट -ब संयुक्त पूर्वपरीक्षा, फेब्रुवारी २०२२
- ३) गट -क संयुक्त पूर्वपरीक्षा, एप्रिल २०२२
- ४) महाराष्ट्र राज्य तांत्रिक पूर्व परीक्षा, एप्रिल २०२२
- ५) गट-ब, मुख्य परीक्षा पेपर -१, जुलै २०२२
- ६) पोलीस उपनिरीक्षक मुख्य परीक्षा, जुलै २०२२
- ७) राज्य कर निरीक्षक मुख्य परीक्षा, जुलै २०२२
- ८) खात्यांतर्गत पोलीस उपनिरीक्षक मुख्य परीक्षा, जुलै २०२२
- ९) सहायक कक्ष अधिकारी मुख्य परीक्षा, जुलै २०२२
- १०) लिपिक टंकलेखकमुख्य परीक्षा, ऑगस्ट २०२२
- ११) दुय्यम निरीक्षक मुख्य परीक्षा, ऑगस्ट २०२२
- १२) राज्यसेवा पूर्वपरीक्षा पेपर -२, ऑगस्ट २०२२
- १३) कर सहायक मुख्य परीक्षा, ऑगस्ट २०२२
- १४) तांत्रिक सहायक मुख्य परीक्षा, सप्टेंबर २०२२
- १५) उद्योग निरीक्षक मुख्य परीक्षा, सप्टेंबर २०२२
- १६) पोलीस उपनिरीक्षक (मुख्य) परीक्षा, सप्टेंबर २०२२
- १७) गट -ब संयुक्त पूर्वपरीक्षा, ऑक्टोबर २०२२
- १८) राज्य कर निरीक्षक मुख्य परीक्षा, ऑक्टोबर २०२२
- १९) सहायक कक्ष अधिकारी मुख्य परीक्षा, ऑक्टोबर २०२२
- २०) गट-क सेवा संयुक्त पूर्वपरीक्षा, नोव्हेंबर २०२२
- २१) वरिष्ठ संशोधन अधिकारी परीक्षा, डिसेंबर, २०२२
- २२) प्रशासकीय अधिकारी परीक्षा, डिसेंबर २०२२
- २३) महाराष्ट्र राज्य तांत्रिक पूर्वपरीक्षा, डिसेंबर २०२२
- २४) स्टेनो मराठी परीक्षा, डिसेंबर २०२२
- २५) स्टेनो इंग्रजी परीक्षा, डिसेंबर २०२२

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या परीक्षा २०२२

- १) राज्यसेवा पूर्वपरीक्षा पेपर -१, जानेवारी २०२२
- २) राज्यसेवा पूर्वपरीक्षा पेपर -१, जानेवारी २०२२
- ३) गट -ब संयुक्त पूर्वपरीक्षा, फेब्रुवारी २०२२
- ४) विभागीय एसओ परीक्षा पेपर -१, मार्च २०२२
- ५) विभागीय एसओ परीक्षा पेपर -१, मार्च २०२२
- ६) जेमएफसी व दिवाणी न्यायाधीश कनिष्ठ स्तर पूर्व परीक्षा, मार्च २०२२
- ७) गट -क संयुक्त पूर्वपरीक्षा, एप्रिल २०२२
- ८) खात्यांतर्गत पोलीस उपनिरीक्षक पूर्वपरीक्षा, एप्रिल २०२२

- ९) महाराष्ट्र राज्य तांत्रिक पूर्व परीक्षा, एप्रिल २०२२
- १०) राज्यसेवा सामान्य अध्ययन पेपर -१, मे २०२२
- ११) राज्यसेवा सामान्य अध्ययन पेपर -२, मे २०२२
- १२) राज्यसेवा सामान्य अध्ययन पेपर -३, मे २०२२
- १३) राज्यसेवा सामान्य अध्ययन पेपर -४, मे २०२२
- १४) गट-ब, मुख्य परीक्षा पेपर -१, जुलै २०२२
- १५) जेमएफसी मुख्य परीक्षा पेपर-१, जुलै २०२२
- १६) जेमएफसी मुख्य परीक्षा पेपर-२, जुलै २०२२
- १७) पोलीस उपनिरीक्षक मुख्य परीक्षा, जुलै २०२२
- १८) राज्य कर निरीक्षक मुख्य परीक्षा, जुलै २०२२
- १९) खात्यांतर्गत पोलीस उपनिरीक्षक मुख्य परीक्षा, जुलै २०२२
- २०) सहायक कक्ष अधिकारी मुख्य परीक्षा, जुलै २०२२
- २१) गट-क, मुख्य परीक्षा पेपर -१, ऑगस्ट २०२२
- २२) सहायक सरकारी अभियोक्ता परीक्षा पेपर -१, सप्टेंबर २०२२
- २३) सहायक सरकारी अभियोक्ता परीक्षा पेपर -२, सप्टेंबर २०२२
- २४) लिपिक टंकलेखकमुख्य परीक्षा, ऑगस्ट २०२२
- २५) दुय्यम निरीक्षक मुख्य परीक्षा, ऑगस्ट २०२२
- २६) राज्यसेवा पूर्वपरीक्षा पेपर -१, ऑगस्ट २०२२
- २७) राज्यसेवा पूर्वपरीक्षा पेपर -२, ऑगस्ट २०२२
- २८) कर सहायक मुख्य परीक्षा, ऑगस्ट २०२२
- २९) तांत्रिक सहायक मुख्य परीक्षा, सप्टेंबर २०२२
- ३०) गट-ब मुख्य परीक्षा पेपर-१, सप्टेंबर २०२२
- ३१) उद्योग निरीक्षक मुख्य परीक्षा, सप्टेंबर २०२२
- ३२) पोलीस उपनिरीक्षक (मुख्य) परीक्षा, सप्टेंबर २०२२
- ३३) कृषी सेवा मुख्य परीक्षा पेपर -१, ऑक्टोबर २०२२
- ३४) कृषी सेवा मुख्य परीक्षा पेपर -२, ऑक्टोबर २०२२
- ३५) यांत्रिकी अभियांत्रिकी मुख्य परीक्षा पेपर -१, ऑक्टोबर २०२२
- ३६) यांत्रिकी अभियांत्रिकी मुख्य परीक्षा पेपर -२, ऑक्टोबर २०२२
- ३७) वनसेवा मुख्य परीक्षा पेपर -१, ऑक्टोबर २०२२
- ३८) वनसेवा मुख्य परीक्षा पेपर -२, ऑक्टोबर २०२२
- ३९) गट -ब संयुक्त पूर्वपरीक्षा, ऑक्टोबर २०२२
- ४०) राज्य कर निरीक्षक मुख्य परीक्षा, ऑक्टोबर २०२२
- ४१) सहायक कक्ष अधिकारी मुख्य परीक्षा, ऑक्टोबर २०२२
- ४२) विद्युत अभियांत्रिकी मुख्य परीक्षा पेपर -१, ऑक्टोबर २०२२
- ४३) विद्युत अभियांत्रिकी मुख्य परीक्षा पेपर -२, ऑक्टोबर २०२२
- ४४) स्थापत्य अभियांत्रिकी मुख्य परीक्षा पेपर -१, ऑक्टोबर २०२२
- ४५) स्थापत्य अभियांत्रिकी मुख्य परीक्षा पेपर -२, ऑक्टोबर २०२२
- ४६) गट-क सेवा संयुक्त पूर्वपरीक्षा, नोव्हेंबर २०२२
- ४७) असिस्टंट टाऊन प्लॅनर परीक्षा, नोव्हेंबर २०२२
- ४८) अनुवादक (मराठी) चाळणी परीक्षा, डिसेंबर, २०२२

- ४९) वरिष्ठ संशोधन अधिकारी परीक्षा, डिसेंबर, २०२२
- ५०) प्रशासकीय अधिकारी परीक्षा, डिसेंबर २०२२
- ५१) विभागीय एएसओ परीक्षा पेपर -१, डिसेंबर २०२२
- ५२) विभागीय एएसओ परीक्षा पेपर -२, डिसेंबर २०२२
- ५३) महाराष्ट्र राज्य तांत्रिक पूर्वपरीक्षा, डिसेंबर २०२२
- ५४) स्टेनो मराठी परीक्षा, डिसेंबर २०२२
- ५५) स्टेनो इंग्रजी परीक्षा, डिसेंबर २०२२
- ५६) पशुवैद्यकीय अधिकारी परीक्षा, डिसेंबर २०२२

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग परीक्षा २०२३ अभ्यासक्रम

- १) भारताचा इतिहास आणि भारतीय राष्ट्रीय चळवळ (१५)
- २) महाराष्ट्र, भारत आणि जागतिक भूगोल (१५)
- ३) भारतीय राज्यव्यवस्था आणि शासन (१५)
- ४) आर्थिक आणि सामाजिक विकास (१५)
- ५) परिस्थितिकी, जैव-विविधता आणि हवामान बदल (१०)
- ६) सामान्य विज्ञान (१५)
- ७) चालू घडामोडी - राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय महत्त्व (१५)
- ८) तार्किक आणि विश्लेषणात्मक क्षमता (१०)
- ९) सामान्य मानसिक क्षमता (७)
- १०) मूलभूत संख्यात्मक क्षमता (८)
- ११) निर्णयक्षमता आणि समस्या सोडवणूक, संवाद कौशल्य व आंतरव्यक्ती कौशल्य (५)
- १२) आकलन, मराठी आणि इंग्रजी भाषा आकलन कौशल्ये (५०)
- १३) माहिती अधिकार अधिनियम (५)
- १४) महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क (५)
- १५) माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञान (१०)

(१) भारताचा इतिहास आणि भारतीय राष्ट्रीय चळवळ (१५)

- १) प्राचीन भारताचा इतिहास (४)
- २) मध्ययुगीन भारताचा इतिहास (३)
- ३) आधुनिक भारताचा इतिहास (४)
- ४) भारतीय राष्ट्रीय चळवळ (४)

(२) महाराष्ट्र, भारत आणि जागतिक भूगोल (१५)

- १) जगाचा भौतिक भूगोल (३)
- २) जगाचा सामाजिक भूगोल (१)
- ३) जगाचा आर्थिक भूगोल (१)
- ४) भारताचा भौतिक भूगोल (२)
- ५) भारताचा सामाजिक भूगोल (१)
- ६) भारताचा आर्थिक भूगोल (२)
- ७) महाराष्ट्राचा भौतिक भूगोल (२)
- ८) महाराष्ट्राचा सामाजिक भूगोल (१)
- ९) महाराष्ट्राचा आर्थिक भूगोल (२)

(३) महाराष्ट्र आणि भारत - भारतीय राजकारण आणि शासन (१५)

- १) संविधान - भारताच्या राज्यघटनेचा प्राथमिक अभ्यास (३)
- २) राजकीय व्यवस्था (३)
- ३) पंचायती राज आणि शहरी शासन (३)
- ४) सार्वजनिक धोरण (३)

- ५) मानवी हक्क समस्या (३)
- * माहिती अधिकार अधिनियम, २००५
- * महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क, २०१५

(४) आर्थिक आणि सामाजिक विकास (१५)

- १) शाश्वत विकास (२)
- २) गरिबी (२)
- ३) समावेश (२)
- ४) लोकसंख्याशास्त्र (२)
- ५) सामाजिक क्षेत्रातील उपक्रम (२)
- ६) भारतीय अर्थव्यवस्था - सार्वजनिक वित्त (१)
- ७) विदेशी व्यापार (१)
- ८) बँकिंग, महागाई (१)
- ९) उद्योग (१)
- १०) शेती (१)

(५) परिस्थितिकी, जैव-विविधता आणि हवामान बदल (१०)

- १) परिस्थितिकी (२)
- २) जैवविविधता (२)
- ३) हवामान बदल (२)

(६) सामान्य विज्ञान (१५)

- १) भौतिकशास्त्र (३)
- २) रसायनशास्त्र (३)
- ३) प्राणिशास्त्र (२)
- ४) वनस्पतिशास्त्र (२)
- ५) कृषी / शेतीसंलग्न विज्ञान (२)
- ६) आरोग्यशास्त्र (५)
- ७) विज्ञान आणि तंत्रज्ञान (२)
- * माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञान

(७) चालू घडामोडी, राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय महत्त्व (१५)

- १) राजकीय घटना (२)
- २) आर्थिक व वित्तीय घटना (२)
- ३) वैज्ञानिक घटना (२)
- ४) सामाजिक व शैक्षणिक घटना (२)
- ५) भौगोलिक, सांस्कृतिक व साहित्यिक घटना (३)
- ६) नेमणुका व पुरस्कार घटना (२)
- ७) सामान्यज्ञान व क्रीडाविषयक घटना (२)

(८) तार्किक तर्क आणि विश्लेषणात्मक क्षमता (१०)

- १) दिलेल्या वाक्यरचनेवरून निर्णय, निष्कर्ष काढणे, विधाने आणि निष्कर्ष
- २) विधाने आणि युक्तिवाद, विधाने आणि गृहितके
- ३) परिस्थिती आणि प्रतिसाद, परिच्छेदांवरून निष्कर्ष काढणे
- ४) विधान आणि कृतीचा मार्ग, प्रतिपादन आणि कारण, विधानाच्या सत्यतेची पडताळणी
- ५) बैठक, क्रम व मांडणी व्यवस्था, तुलना वा मानांकन
- ६) नातेसंबंध
- ७) मशीन इनपुट आणि चिन्हे, गणितीय तर्क
- ८) स्थान निश्चिती चाचणी, दिशानिर्देश
- ९) विश्र्लेषण, कूट माहितीवरील प्रश्न, समस्या सोडवणे
- १०) विदेचा पुरेपणा

(९) सामान्य मानसिक क्षमता (७)

- १) संख्या, चिन्हे क्रम आणि मालिका
- २) वर्णक्रम आणि मालिका
- ३) सांकेतिक भाषा / कोडिंग-डिकोडिंग
- ४) साम्य, तुलना, वर्गीकरण
- ५) गणितीय / अंकगणितीय क्रिया
- ६) भौमितिक, वेन आकृत्यांवर प्रश्न
- ७) क्रमपूर्तता, प्रतिमा, घन, घड्या, आकृत्यांवर प्रश्न

(१०) मूलभूत संख्यात्मक क्षमता (८)

- १) अंकगणितीय कौशल्य – दशांश अपूर्णांक, बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार, भागाकार आणि सरलीकरण
संख्याप्रणाली – लसावि, मसावि, घातांक, वर्गमूळ आणि घनमूळ
- २) टक्केवारी, भागीदारी आणि गुंतवणूक, गुणोत्तर आणि प्रमाण, साखळी नियम
- ३) वेळ आणि अंतर, रेल्वेगाड्या, बोट आणि जलप्रवाह
- ४) विक्री आणि खरेदी, सवलत, नफा आणि तोटा, सरळ व्याज आणि चक्रवाढ व्याज
- ५) वेळ आणि काम, पाईप, घड्याळ, कॅलेंडर, वयावरील प्रश्न
- ६) संभाव्यता, क्रमचय, सरासरी, वेन आकृत्या
- ७) बीजगणित, भूमिती – क्षेत्रफळ, घनफळ आणि परिमिती
- ८) आलेख, तक्ते, डेटा सफिसिएन्सी

(११) निर्णयक्षमता आणि समस्या सोडवणूक, संवाद कौशल्य- आंतरव्यक्ती कौशल्य (५)

- १) परिस्थिती हाताळणे
- २) प्रशासकीय क्षमता
- ३) सामाजिक धार्मिक समस्या
- ४) भ्रष्टाचार, सचोटी, नैतिकता
- ५) व्यवस्थापकीय कौशल्ये

(१२) उतारे, मराठी आणि इंग्रजी भाषा आकलन कौशल्य(४०)

- १) ऐतिहासिक घटना
- २) साधनसंपत्ती व पर्यावरणीय बाबी
- ३) राजकीय क्षेत्र
- ४) आर्थिक व सामाजिक विकास
- ५) विज्ञान व तंत्रज्ञान क्षेत्र
- ६) कला, सहित्य व सांस्कृतिक क्षेत्र
- ७) मराठी भाषा आकलन कौशल्य
- ८) इंग्रजी भाषा आकलन कौशल्य

(१३) माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ (५)

- १) कायद्याची उत्क्रांती, सुधारणा व इतर बाबी
- २) कायद्यातील महत्त्वाची कलमे
- ३) कायद्याशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
- ४) कायद्यानुसारची कारवाई व शिकेची तरतूद
- ५) कायद्यातील त्रुटी व दुरुस्त्या, अपील

(१४) महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क, २०१५ (५)

- १) कायद्याची उत्क्रांती, सुधारणा व इतर बाबी
- २) कायद्यातील महत्त्वाची कलमे
- ३) कायद्याशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
- ४) कायद्यानुसारची कारवाई व शिकेची तरतूद
- ५) कायद्यातील त्रुटी व दुरुस्त्या, अपील

(१५) माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञान (१०)

- १) **संगणक तंत्रज्ञान** – आधुनिक समाजातील संगणकाची भूमिका, वेगवेगळ्या क्षेत्रातील जीवनात संगणकाचा वापर
- २) **कम्युनिकेशन तंत्रज्ञान** – डाटा कम्युनिकेशन, नेटवर्किंग आणि वेब टेक्नॉलॉजी
- ३) **सायबर गुन्हे व त्यास प्रतिबंध**
- ४) **शासनाचे आयटी कार्यक्रम** – मिडीया लॅब एशिया, विद्या वाहिनी, ज्ञान वाहिनी, सामूहिक माहिती केंद्र इत्यादी
- ५) **माहिती तंत्रज्ञान उद्योग** – माहिती तंत्रज्ञान उद्योगातील मूलभूत प्रश्न व त्याचे भवितव्य, नवीन उद्योग म्हणून माहिती तंत्रज्ञानाचा निरनिराळ्या सेवा सुविधांची माहिती मिळण्यासाठी होणारा उपयोग, भारतातील माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाची वाढ व त्याचा दर्जा.

महाराष्ट्र नागरी सेवा राजपत्रित पूर्व परीक्षा २०२३

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा (गट ब व गट क) पूर्व परीक्षा २०२३

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा मुख्य परीक्षा (गट ब) / (गट क) २०२३

३. महाराष्ट्र नागरी सेवा राजपत्रित परीक्षा -२०२३						
३.१	महाराष्ट्र नागरी सेवा राजपत्रित पूर्व परीक्षा - २०२३	(१) राज्य सेवा -३३ संवर्ग (२) यांत्रिकी अभियांत्रिकी सेवा (३) विद्युत अभियांत्रिकी सेवा (४) स्थापत्य अभियांत्रिकी सेवा (५) विद्युत व यांत्रिकी अभियांत्रिकी सेवा (६) कृषि सेवा (७) सहायक नियंत्रक वैधमापनशास्त्र (८) अन्न व औषध प्रशासकीय सेवा (९) वनसेवा	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी	फेब्रुवारी, २०२३	०४ जून, २०२३	जुलै, २०२३

२. महाराष्ट्र अराजपत्रित गट-ब व गट-क सेवा संयुक्त परीक्षा -२०२३						
२.१	महाराष्ट्र अराजपत्रित गट-ब व गट-क सेवा संयुक्त पूर्व परीक्षा -२०२३	(१) सहायक कक्ष अधिकारी (२) राज्य कर निरीक्षक (३) पोलीस उपनिरीक्षक (४) दुय्यम निबंधक, श्रेणी-१/मुद्रांक निरीक्षक (५) कर सहायक (६) दुय्यम निरीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क (७) उद्योग निरीक्षक (८) लिपिक-टंकलेखक (९) तांत्रिक सहायक, विमा संचालनालय (१०) सहायक मोटार वाहन निरीक्षक	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी	जानेवारी, २०२३	३० एप्रिल, २०२३	जून, २०२३

महाराष्ट्र नागरी सेवा राजपत्रित संयुक्त पूर्व परीक्षा
MAHARASHTRA CIVIL SERVICES GAZETTED COMBINE
PRELIMINARY EXAMINATION

-: SCHEME OF EXAMINATION:-

Paper No. and Code	Marks	Duration	Standard	Medium	Nature of Paper
Paper I (Compulsory) (514)	200	Two hours	Degree	Marathi & English	Objective Type
Paper II (Qualifying) (515)	200	Two hours	Topic No.(1) to (5) Degree level Topic No.(6) class X level Topic No. (7) class X/XII level		

टीप - सामान्य अध्ययन पेपर क्रमांक २ (CSAT) हा अर्हताकारी (Qualifying) असून अर्हताप्राप्त करण्यासाठी किमान ३३% गुण मिळविणे आवश्यक राहिल. या पेपरमध्ये किमान ३३% गुण प्राप्त करणाऱ्या उमेदवारांची पेपर क्रमांक १ मधील गुणांच्या आधारे महाराष्ट्र नागरी सेवा राजपत्रित मुख्य परीक्षेसाठी गुणवत्ता यादी तयार करण्यात येईल.

नकारात्मक गुणदान:- पेपर क्रमांक १ करिता व पेपर क्रमांक २ मधील “Decision making & Problem Solving” चे प्रश्न वगळून उर्वरित प्रश्नांकरिता नकारात्मक गुणदान लागू राहिल.

- १) प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरिता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/ कमी करण्यात येतील.
- २) एखाद्या प्रश्नाची एकापेक्षा अधिक उत्तरे दिली असल्यास अथवा ज्या उमेदवाराने उत्तरपत्रिकेत पूर्ण वर्तुळ चिन्हांकित केले नसेल अशा प्रश्नाचे उत्तर चुकीचे समजण्यात येऊन त्या प्रश्नाच्या उत्तराकरिता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/कमी करण्यात येतील.
- ३) बरीलप्रमाणे कार्यपध्दतीचा अवलंब करताना एकूण अंतिम गुणांची बेरीज अपूर्णाकात आली तरीही ती अपूर्णाकातच राहिल व पुढील कार्यवाही त्याच्या आधारे करण्यात येईल.
- ४) एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर अनुत्तरितअसेल तर, अशा प्रकरणी नकारात्मक गुणांची पध्दत लागू असणार नाही.

SYLLABUS

Paper I - (200 marks)	
(1)	Current events of state, national and international importance.
(2)	History of India and Indian National Movement with some weightage to Maharashtra
(3)	Maharashtra, India and World Geography - Physical, Social, Economic Geography of Maharashtra, India and the World.
(4)	India and Maharashtra - Polity and Governance - Constitution, Political System, Panchayati Raj, Urban Governance, Public Policy, Rights issues, etc.
(5)	Economic and Social Development - Sustainable Development, Poverty, Inclusion, Demographics, Social Sector initiatives, etc.
(6)	General issues on Environmental Ecology, Bio-diversity and Climate Change - that do not require subject specialisation.
(7)	General Science.

SYLLABUS

Paper I - (200 marks)	
(1)	Current events of state, national and international importance.
(2)	History of India and Indian National Movement with some weightage to Maharashtra
(3)	Maharashtra, India and World Geography - Physical, Social, Economic Geography of Maharashtra, India and the World.
(4)	India and Maharashtra - Polity and Governance - Constitution, Political System, Panchayati Raj, Urban Governance, Public Policy, Rights issues, etc.
(5)	Economic and Social Development - Sustainable Development, Poverty, Inclusion, Demographics, Social Sector initiatives, etc.
(6)	General issues on Environmental Ecology, Bio-diversity and Climate Change - that do not require subject specialisation.
(7)	General Science.

Paper II....

1

Paper II - (200 marks)	
(1)	Comprehension
(2)	Interpersonal skills including communication skills.
(3)	Logical reasoning and analytical ability.
(4)	Decision - making and problem - solving.
(5)	General mental ability.
(6)	Basic numeracy (numbers and their relations, orders of magnitude, etc.) (Class X level), Data interpretation (Charts, graphs, tables, data sufficiency etc.- Class X level)
(7)	Marathi and English Language Comprehension skills (Class X/XII level)

Note 1 : Questions relating to Marathi and English Language Comprehension skill of Class X/XII level (last item in the Syllabus of Paper II) will be tested through passages from Marathi and English language without providing cross translation thereof in the question paper.

Note 2 : The questions will be of multiple choice, objective type.

Note 3 : It is mandatory for the candidate to appear in both the Papers of Maharashtra Civil Services Gazetted (Prelim) Examination for the purpose of evaluation. Therefore a candidate will not be considered for evaluation in case he / she does not appear in both the papers of Maharashtra Civil Services Gazetted (Prelim) Examination.

Date :- 7th December, 2022

**Secretary,
Maharashtra Public Service Commission**

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा परीक्षा (गट ब व गट क)
Maharashtra Non Gazetted Services Examination
(Group B and Group C)

- परीक्षेचे टप्पे- १. संयुक्त पूर्व परीक्षा- १०० गुण
२. स्वतंत्र मुख्य परीक्षा - ४०० गुण (एकूण २ पेपर)
३. शारीरिक चाचणी व मुलाखत - केवळ पोलीस उप-निरीक्षक पदाकरी शारीरिक चाचणी - १०० गुण व मुलाखत - ४० गुण.
४. सहायक मोटार वाहन निरीक्षक गट- क पदाच्या पूर्व परीक्षेकरीता सदर अभ्यासक्रमां लागू. मात्र, स्वतंत्र मुख्य परीक्षा - ३०० गुण.

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा संयुक्त पूर्व परीक्षा (गट ब व गट क)
Maharashtra Non Gazetted Services Combined Preliminary Examination (Group B and Group C)

-: परीक्षा योजना :-

प्रश्नपत्रिकेची संख्या - एक

विषय व सांकेतांक	प्रश्नसंख्या	एकूण गुण	दर्जा	माध्यम	परीक्षेचा कालावधी	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
सामान्य क्षमता चाचणी (सांकेतांक क्र. १०६१)	१००	१००	पदवी	मराठी व इंग्रजी	एक तास	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी

नकारात्मक गुणदान -

१) प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/ कमी करण्यात येतील.
२) एखाद्या प्रश्नाची एकापेक्षा अधिक उत्तरे दिली असल्यास अथवा ज्या उमेदवाराने उत्तरपत्रिकेत पूर्ण वस्तुनिष्ठ चिन्हांकित केले नसेल अशा प्रश्नाचे उत्तर चुकीचे समजण्यात येऊन त्या प्रश्नाच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/कमी करण्यात येतील.
३) वरीलप्रमाणे कार्यपध्दतीचा अवलंब करताना एकूण अंतिम गुणांची बेरीज अपूर्णाकात आली तरीही ती अपूर्णाकातच राहिल व पुढील कार्यवाही त्याच्या आधारे करण्यात येईल.
४) एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर अनुत्तरित असेल तर, अशा प्रकरणी नकारात्मक गुणांची पध्दत लागू असणार नाही.

-: अभ्यासक्रम :-

अनु. क्रमांक	विषय
	सामान्य क्षमता चाचणी
१)	इतिहास - आधुनिक भारताचा विशेषतः महाराष्ट्राचा इतिहास.
२)	भूगोल - महाराष्ट्राच्या भूगोलाच्या विशेष अभ्यासासह - पृथ्वी, जगातील विभाग, हवामान, अक्षांश-रेखांश, महाराष्ट्रातील जमिनीचे प्रकार, पर्जन्यमान, प्रमुख पिके, शहरे, नद्या, उद्योगधंदे, इत्यादी.
३)	अर्थव्यवस्था - भारतीय अर्थव्यवस्था - राष्ट्रीय उत्पन्न, शेती, उद्योग, परकीय व्यापार, बँकिंग, लोकसंख्या, दारिद्र्य व बेरोजगारी, मुद्रा आणि राजकोषीय नीति, इत्यादी. शासकीय अर्थव्यवस्था - अर्थसंकल्प, लेखा, लेखापरीक्षण, इत्यादी.
४)	चालू घडामोडी - जागतिक तसेच महाराष्ट्रासह भारतातील.
५)	राज्यशास्त्र
६)	सामान्य विज्ञान - भौतिकशास्त्र (Physics), रसायनशास्त्र (Chemistry), प्राणिशास्त्र (Zoology), वनस्पतीशास्त्र (Botany), आरोग्यशास्त्र (Hygiene).
७)	अंकगणित - बेरीज, वजाबाकी, गुणाकार, भागाकार, दशांश, अपूर्णांक व टक्केवारी इत्यादी
८)	वृद्धिमापन चाचणी - उमेदवार किती लवकर व अचूकपणे विचार करू शकतो हे आजमावण्यासाठी प्रश्न

दिनांक - १५ नोव्हेंबर, २०२२

सचिव
महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा मुख्य परीक्षा (गट ब)
Maharashtra Non Gazetted Services Main Examination (Group B)

-: परीक्षा योजना :-

प्रश्नपत्रिकांची संख्या - दोन

पेपर क्र.-१ - २०० गुण

पेपर क्र.-२ - २०० गुण

एकूण - ४०० गुण

शारीरिक चाचणी व मुलाखत - केवळ पोलीस उप निरीक्षक पदाकरीता

(शारीरिक चाचणी - १०० गुण, मुलाखत - ४० गुण)

पेपर क्र. व संकेतांक	विषय	प्रश्नसंख्या	गुण	दर्जा	माध्यम	परीक्षेचा कालावधी	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
१ (सांकेतांक १०६२)	मराठी	५०	१००	बारावी	मराठी	एक तास	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी
	इंग्रजी	५०	१००	पदवी	इंग्रजी		
२ (सांकेतांक १०६३)	सामान्य अध्ययन व बुद्धिमत्ता चाचणी	१००	२००	पदवी	मराठी व इंग्रजी	एक तास	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी

नकारात्मक गुणदान -

१) प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/ कमी करण्यात येतील.
२) एखाद्या प्रश्नाची एकापेक्षा अधिक उत्तरे दिली असल्यास अथवा ज्या उमेदवाराने उत्तरपत्रिकेत पूर्ण वर्तुळ चिन्हांकित केले नसेल अशा प्रश्नाचे उत्तर चुकीचे समजण्यात येऊन त्या प्रश्नाच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/कमी करण्यात येतील.
३) वरीलप्रमाणे कार्यपध्दतीचा अवलंब करताना एकूण अंतिम गुणांची बेरीज अपूर्णाकात आली तरीही ती अपूर्णाकातच राहिल व पुढील कार्यवाही त्याच्या आधारे करण्यात येईल.
४) एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर अनुत्तरित असेल तर, अशा प्रकरणी नकारात्मक गुणांची पध्दत लागू असणार नाही.

-: अभ्यासक्रम :-

पेपर क्रमांक - १ - मराठी, इंग्रजी या विषयामध्ये खालील घटक/ उपघटकांचा समावेश असेल.

अ.क्र.	विषय
१	मराठी :- सर्वसामान्य शब्दसंग्रह, वाक्यरचना, व्याकरण, म्हणी व वाक्यचार यांचा अर्थ आणि उपयोग तसेच उताऱ्यावरील प्रश्नांची उत्तरे
२	इंग्रजी :- Common Vocabulary, Sentence structure, Grammar, use of Idioms and phrases & their meaning and comprehension of passage.

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा मुख्य परीक्षा (गट क)
(सहायक मोटार वाहन निरीक्षक पद वगळून अन्य पदांकरीता)

Maharashtra Non Gazetted Services Main Examination (Group C)
(All posts excluding Assistant Motor Vehicle Inspector Post)

-: परीक्षा योजना :-

प्रश्नपत्रिकांची संख्या - दोन

पेपर क्र.-१ - २०० गुण

पेपर क्र.-२ - २०० गुण

एकूण - ४०० गुण

पेपर क्र. व संकेतांक	विषय	प्रश्नसंख्या	गुण	दर्जा	माध्यम	परीक्षेचा कालावधी	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
१ (सांकेतांक १०६४)	मराठी	५०	१००	बारावी	मराठी	एक तास	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी
	इंग्रजी	५०	१००	पदवी	इंग्रजी		
२ (सांकेतांक १०६५)	सामान्य अध्ययन व बुद्धिमत्ता चाचणी	१००	२००	पदवी	मराठी व इंग्रजी	एक तास	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी

नकारात्मक गुणदान -

१) प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/ कमी करण्यात येतील.
२) एखाद्या प्रश्नाची एकापेक्षा अधिक उत्तरे दिली असल्यास अथवा ज्या उमेदवाराने उत्तरपत्रिकेत पूर्ण वर्तुळ चिन्हांकित केले नसेल अशा प्रश्नाचे उत्तर चुकीचे समजण्यात येऊन त्या प्रश्नाच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/कमी करण्यात येतील.
३) वरीलप्रमाणे कार्यपध्दतीचा अवलंब करताना एकूण अंतिम गुणांची बेरीज अपूर्णाकात आली तरीही ती अपूर्णाकातच राहिल व पुढील कार्यवाही त्याच्या आधारे करण्यात येईल.
४) एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर अनुत्तरितअसेल तर, अशा प्रकरणां नकारात्मक गुणांची पध्दत लागू असणार नाही.

-: अभ्यासक्रम :-

पेपर क्रमांक - १ - मराठी, इंग्रजी या विषयामध्ये खालील घटक/ उपघटकांचा समावेश असेल.

अ.क्र.	विषय
१	मराठी :- सर्वसामान्य शब्दसंग्रह, वाक्यरचना, व्याकरण, म्हणी व वाक्यप्रचार यांचा अर्थ आणि उपयोग तसेच उताऱ्यावरील प्रश्नांची उत्तरे
२	इंग्रजी :- Common Vocabulary, Sentence structure, Grammar, use of Idioms and phrases & their meaning and comprehension of passage.

पेपर क्रमांक -२ - सामान्य क्षमता चाचणी या विषयामध्ये खालील घटक/ उपघटकांचा समावेश असेल.

अ.क्र.	विषय
१.	सामान्य बुद्धिमापन व आकलन - उमेदवार किती लवकर व अचूकपणे विचार करू शकतो हे आजमावण्यासाठी प्रश्न
२.	चालू घडामोडी - जागतिक तसेच महाराष्ट्रासह भारतातील.
३.	अंकगणित व सांख्यिकी
४.	माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ (as updated) व महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम २०१५
५.	<p>भारतीय संघ राज्यव्यवस्था, भारतीय राज्यघटना, स्थानिक स्वराज्य संस्था, कार्यकारी मंडळ, न्यायमंडळ व विधीमंडळ इत्यादी</p> <p>घटना कशी तयार झाली आणि घटनेच्या प्रस्तावनेमागची भूमिका व तत्वे, घटनेची महत्वाची कलमे / ठळक वैशिष्ट्ये, केंद्र व राज्य संबंध, निधर्मी राज्य, मूलभूत हक्क व कर्तव्ये, राज्याच्या धोरणाची मार्गदर्शक तत्वे- शिक्षण, युनीफॉर्म सिव्हील कोड, स्वतंत्र न्यायपालिका, राज्यपाल, मुख्यमंत्री व मंत्रीमंडळ-कर्तव्ये, अधिकार व कार्य, राज्य विधीमंडळ- विधानसभा, विधानपरिषद व त्यांचे सदस्य, अधिकार, कार्य व कर्तव्ये, विधी समित्या इत्यादी</p>
६.	<p>भारताचा व महाराष्ट्राचा भूगोल - महाराष्ट्राचा व भारताचा प्राकृतिक (Physical) भूगोल, मुख्य प्राकृतिक (Physiographic) विभाग, हवामान शास्त्र (Climate), पर्जन्यमान व तापमान, पर्जन्यातील विभागवार बदल, नद्या, पर्वत व पठार, विविध भुरूपे, राजकीय विभाग, प्रशासकीय विभाग, नैसर्गिक संपत्ती- वने व खनिजे, मानवी व सामाजिक भूगोल, लोकसंख्या, लोकसंख्येचे स्थानांतर (Migration of Population) व त्याचे उगम (Source) आणि इष्टस्थानावरील (Destination) परिणाम, ग्रामीण वस्त्या व तांडे, झोपडपट्ट्या व त्यांचे प्रश्न.</p> <p>पर्यावरण - मानवी विकास व पर्यावरण, पर्यावरणपूरक विकास, नैसर्गिक साधनसंपत्तीचे संधारण विशेषतः वनसंधारण, विविध प्रकारची प्रदूषणे व पर्यावरणीय आपत्ती, पर्यावरण संवर्धनात कार्यरत असलेल्या राज्य / राष्ट्र/ जागतिक पातळीवरील संघटना / संस्था इत्यादी.</p>
७.	<p>सामान्य विज्ञान व तंत्रज्ञान —</p> <p>अ) भौतिकशास्त्र (Physics), ब) रसायनशास्त्र (Chemistry), क) प्राणीशास्त्र (Zoology), ड) वनस्पतीशास्त्र (Botany) इ) दूर संवेदन, हवाई व ड्रोन छायाचित्रण, भौगोलिक माहिती प्रणाली व त्याचे उपयोजन (Remote Sensing, Aerial and drone photography, Geographic Information System (GIS) and it's application etc.) फ) माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञान (Information and communication technology.)</p>
८.	<p>अर्थव्यवस्था व नियोजन, विकास विषयक अर्थशास्त्र</p> <p>१ समग्रलक्षी अर्थशास्त्र</p> <p>१.१ समग्रलक्षी अर्थशास्त्र: १.२ वृद्धी आणि विकास : १.३ सार्वजनिक वित्त : १.४ आंतरराष्ट्रीय व्यापार आणि आंतरराष्ट्रीय भांडवल:</p> <p>२ भारतीय अर्थव्यवस्था</p> <p>२.१ भारतीय अर्थव्यवस्था, भारतीय अर्थव्यवस्थेची आव्हाने व आर्थिक सुधारणा २.२ भारतीय शेती व ग्रामीण विकास: २.३ सहकार : २.४ मौद्रिक व वित्तीय क्षेत्र: २.५ सार्वजनिक वित्त आणि वित्तीय संस्था: २.६ उद्योग व सेवा क्षेत्र : २.७ पायाभूत सुविधा विकास : २.८ आंतरराष्ट्रीय व्यापार आणि भांडवल : २.९ महाराष्ट्राची अर्थव्यवस्था :</p>

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा मुख्य परीक्षा (गट ब) / (गट क) २०२३

पेपर क्रमांक - १ : मराठी व इंग्रजी

१) मराठी भाषा (५०)

- (१) सर्वसामान्य शब्दसंग्रह / १५
- (२) वाक्यरचना / १३
- (३) व्याकरण / १२
- (४) म्हणी व वाक्प्रचार (अर्थ व उपयोग) / ५
- (५) उतान्यावरील प्रश्नोत्तरे / ५

(२) इंग्रजी भाषा / ५०

- (6) Common Vocabulary / 10
- (7) Sentence Structure / 20
- (8) Grammar / 10
- (9) Use of Idioms and Phrases / 5
- (10) Comprehension / 5

पेपर क्रमांक - २ : सामान्य अध्ययन व बुद्धिमापन चाचणी

- १) महाराष्ट्राचा भूगोल / १०
- २) पर्यावरण / ५
- ३) भारतीय राज्यघटना / १०
- ४) माहिती अधिकार अधिनियम, २००५ / ५
- ५) महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क, २०१५ / ५
- ६) समग्रलक्ष्यी अर्थशास्त्र / ५
- ७) भारतीय अर्थव्यवस्था / १०
- ८) सामान्य विज्ञान व तंत्रज्ञान / १०
- ९) माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञान / ५
- १०) चालू घडामोडी - जागतिक तसेच महाराष्ट्रासह भारतातील / १५
- ११) सामान्य बुद्धिमापन व आकलन / १०
- १२) अंकगणित आणि सांख्यिकी / १०

महाराष्ट्र अराजपत्रित सेवा मुख्य परीक्षा (गट क)
सहायक मोटार वाहन निरीक्षक मुख्य परीक्षा

Maharashtra Non Gazetted Services Main Examination (Group C)
Assistant Motor Vehicle Inspector Main Exam

-: परीक्षा योजना :-

प्रश्नपत्रिकांची संख्या - एक

विषय व सांकेतांक	दर्जा	माध्यम	प्रश्नसंख्या	गुण	परीक्षेचा कालावधी	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
यंत्र अभियांत्रिकी व स्वयंचल अभियांत्रिकी विषयावर आधारित (सांकेतांक क्र.२४)	विहित विषयातील पदविकेसमान	इंग्रजी	१५०	३००	दोड तास	वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी

नकारात्मक गुणदान -

१) प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/ कमी करण्यात येतील.
२) एखाद्या प्रश्नाची एकापेक्षा अधिक उत्तरे दिली असल्यास अथवा ज्या उमेदवाराने उत्तरपत्रिकेत पूर्ण वर्तुळ चिन्हांकित केले नसेल अशा प्रश्नाचे उत्तर चुकीचे समजण्यात येऊन त्या प्रश्नाच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/कमी करण्यात येतील.
३) वरीलप्रमाणे कार्यपध्दतीचा अवलंब करताना एकूण अंतिम गुणांची बेरीज अपूर्णाकात आली तरीही ती अपूर्णाकातच राहिल व पुढील कार्यवाही त्याच्या आधारे करण्यात येईल.
४) एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर अनुत्तरित असेल तर, अशा प्रकरणी नकारात्मक गुणांची पध्दत लागू असणार नाही.

-: अभ्यासक्रम :-

अ.क्र.	विषय
1	Strength of Materials: Simple stress, strain energy, shearing force and bending moment, moment of inertia, Principle planes and stresses, slope, and deflection. Direct and bending stresses, Theory of torsion, assumptions, torsional stresses, and strains.
2	Manufacturing Processes: Engineering materials and their properties, Metal cutting process: Turning, Drilling, Milling, Boring, Broaching, Finishing and super finishing. Plastics and their processing Metal joining processes, NC-CNC, and non-conventional machining methods.
3	Theory of Machines: Kinematics and dynamics of machines, role of friction, power transmission equipment such as fly wheel, clutch, belt drive and governors. Principle of gyroscopes and its effects, Applications of cams.
4	Hydraulics and hydraulic machineries: - Fluids and their properties, Laminar and turbulent flow, Bernoulli's Equation, Fluid Pressure, Pascal's Law, Surface tension, fluid flow and its measurement. Hydraulic turbines, Hydraulic pumps.

5	Thermal Engineering and refrigeration Sources of energy: Conventional and non-conventional, Laws of thermodynamics, Principle and working of heat engines, air compressors. Air Standard, vapors power and Gas power cycles. Refrigerator and heat pump, Vapor compression and vapor absorption refrigeration systems,
6	Industrial Engineering and Management: Types of Management and organization and their functions, Industrial acts, Types of production, plant layouts, process planning, work study, statistical quality control, Metrology.
7	Power Developing Systems and construction: chassis, layout types, Sub-systems of automobile. SI/CI -Two stroke, four stroke construction and working, types of Chassis and frames CRDI, MPFI system, Fuel pumps and fuel injector ECU for CI engine, Ignition systems used in the automobile.
8	Cooling and Lubrication systems: Cooling system: purpose, types of cooling system, troubles, and remedies of cooling system. lubrication systems: - Types of lubricants, multi viscosity oils, chassis lubrication. Engine lubrication: -types of lubricating systems, crankcase ventilation, Engine lubrication troubles and remedies.
9	Transmission systems: Construction and working of single plate, multi-plate, cone clutch, centrifugal clutch. Faults and remedies/repairs of clutches. Gear Box – Construction and working of sliding mesh, constant mesh, synchromesh, torque converter, Faults, and remedies/repairs of gear box.
10	Steering Systems and starting drives: Front axle, types of stub axle, steering geometry, Ackerman's mechanism. Under steer, over steer, steering linkage. Type of steering gears, Power steering wheel alignment, wheel balancing starter motor drive-Bendix drive, over running clutch drive, follow thru drive Construction and working of dynamo and alternator, specifications of alternator Cutouts, relay, and regulator.
11	Differential, rear axle and brakes: - Differential - function, construction, working Principle, Transfer case Types of rear axle: - semi-floating, full floating bearing, three quarter floating axle Types of brakes: - drum brakes, disk brakes. Hand Brake/ Parking Brake. hydraulic, air brakes, Brake troubleshooting, ABS.
12	Vehicle maintenance and Transport Management: Performance of vehicles, engine electrical and electronics, workshop layout, repairing and servicing, Emission measurements and control techniques. Elements of transport and its operations.
13	Automobile Electrical and Electronic systems, Battery, Starting system, Alternators, Charging, Inspection, and maintenance of electrical systems.
14	Introduction to Electric Vehicles: Introduction to Energy Storage Requirements in Hybrid and Electric Vehicles: - Battery based energy storage, Battery Specifications, Battery Management System.
15	Motor Vehicle Act and Road Safety Introduction to Vehicle Act and Road Safety, Licensing, registration, Motor Vehicle Act, Taxation, Insurance etc Organization structure of RTO Department, Passenger comfort and safety.

दिनांक - ५ डिसेंबर, २०२२

सचिव
महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

दिवाणी न्यायाधीश कनिष्ठ स्तर व न्यायदंडाधिकारी प्रथम वर्ग परीक्षा – २०२३

Civil judge (Junior Div) & Judicial Magistrate (1st Class)

Preliminary Examination

- * Standard : Suitable to the post
- * Maximum Marks : 100
- * Medium : English
- * Duration : Two Hours
- * Nature of the paper : Objective type (multiple choice question)

पूर्वपरीक्षेचा अभ्यासक्रम

- १) कोड ऑफ क्रिमिनल प्रोसिजर
- २) सिव्हिल प्रोसिजर कोड
- ३) एव्हिडन्स अॅक्ट
- ४) ट्रान्सफर ऑफ प्रॉपर्टी अॅक्ट
- ५) स्पेसिफिक रिलिफ अॅक्ट
- ६) महाराष्ट्र रेंट कंट्रोल अॅक्ट
- ७) लिमिटेशन अॅक्ट
- ८) कॉन्स्टिट्युशन ऑफ इंडिया
- ९) इंडियन पिनल कोड
- १०) लॉ ऑफ कॉन्ट्रॅक्ट, सेल ऑफ गुड्स अॅक्ट अॅन्ड पार्टनरशिप अॅक्ट

- * **Syllabus for Competitive Examination to the post of recruitment for Civil judge (junior Division) & Judicial Magistrate (First Class) (Preliminary) Examination under judicial Service of the Government of Maharashtra .**

- 1) Code of Criminal Procedure
- 2) Civil Procedure Code
- 3) Evidence Act
- 4) Transfer of property Act
- 5) Specific Relief Act
- 6) Maharashtra Rent Control Act
- 7) Limitation Act
- 8) Constitution of India
- 9) Indian penal Code
- 10) Law of Contracts, Sale of Goods Act & Partnership

**Syllabus for Competitive Examination for recruitment to the posts of
Civil Judge (Junior Division)& Judicial Magistrate(First Class)(Main) Examination
under Judicial Service of the Government of Maharashtra.**

Standard : Suitable to the post

Nature of the paper : Conventional type

Medium : Marathi/English

Maximum Marks : 100

Duration : Three Hours

Paper-I

- (अ) सिविल प्रोसिजर कोड (Civil Procedure Code)
(ब) ट्रान्सफर ऑफ प्रॉपर्टी अॅक्ट (Transfer of Property Act)
(क) स्पेसिफिक रिलीफ अॅक्ट (Specific Relief Act)
(ड) लॉ ऑफ कॉन्ट्रॅक्ट्स, सेल ऑफ गुड्स अॅक्ट तसेच पार्टनरशीप अॅक्ट (Law of Contracts, Sale of Goods Act & Partnership Act.)

Paper-II

- (अ) इंडियन पिनल कोड (Indian Penal Code)
(ब) एव्हिडन्स अॅक्ट (Evidence Act)
(क) कोड ऑफ क्रिमिनल प्रोसिजर (Code of Criminal Procedure)
(ड) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती [अत्याचार प्रतिबंधक] अधिनियम-1989 व नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम - 1955 (Scheduled Castes & Scheduled Tribes [Prevention of Atrocities] Act-1989 And Protection of Civil Rights Act - 1955)
(इ) कायदेविषयक ताज्या घडामोडीबाबत निबंध (Essay On Current Legal Topic) [Approximately 800 Words]

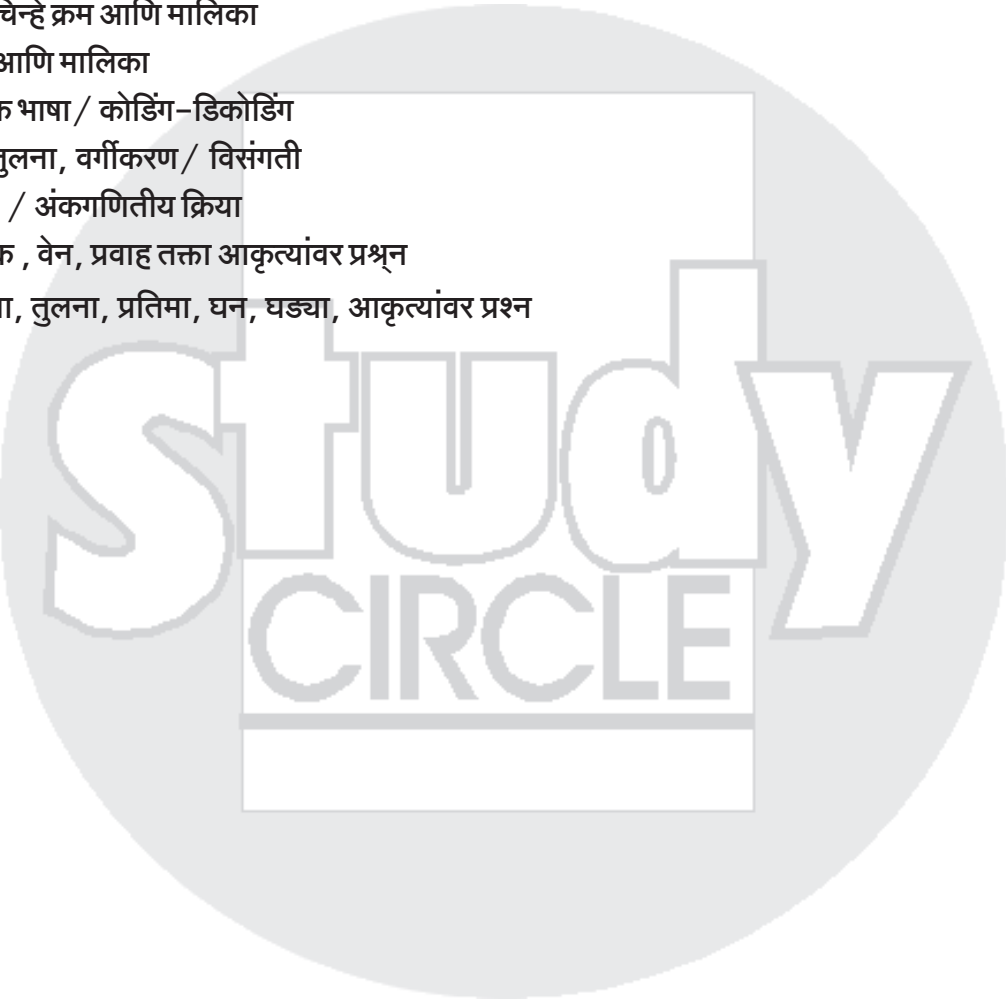
मौखिक व व्यक्तीमत्त्व चाचणी - ५० गुण

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या परीक्षेसाठी उपयुक्त प्रश्नसंग्रह

सामान्य मानसिक क्षमता

सामान्य मानसिक क्षमता विषयाचे घटक, उपघटक आणि महत्त्वाचे मुद्दे

- १) संख्या, चिन्हे क्रम आणि मालिका
- २) वर्णक्रम आणि मालिका
- ३) सांकेतिक भाषा / कोडिंग-डिकोडिंग
- ४) साम्य/तुलना, वर्गीकरण / विसंगती
- ५) गणितीय / अंकगणितीय क्रिया
- ६) भौमितिक, वेन, प्रवाह तक्ता आकृत्यांवर प्रश्न
- ७) क्रमपूर्तता, तुलना, प्रतिमा, घन, घड्या, आकृत्यांवर प्रश्न

(१) संख्या, चिन्हे क्रम आणि मालिका

- १) संख्यामालिका
- २) चिन्हे क्रम, वर्ण-अंक मालिका
- ३) आकृतीतील संख्यामालिका

१) संख्यामालिका

- १) खालील मालिकेतील गहाळ क्रमांक शोधा.

४, ७, २९, ६२, ?

- १) ९५   २) १०६   ३) ६२   ४) १०२

- 1) Find out the missing number in the following series.

4, 7, 29, 62, ?

- 1) 95   2) 106   3) 62   4) 102

- २) खालील मालिकेतील विषम संख्या शोधा.

२३, ४७, ८१, ११९

- १) २३   २) ४७   ३) ८१   ४) ११९

- 2) Find out the odd number in following series.

23, 47, 81, 119

- 1) 23   2) 47   3) 81   4) 119

- ३) ९९९, ३३३, ६६६, २२२, ४४४, ... , २९६

- १) १११   २) ५५५   ३) १४८   ४) ७७७

- 3) 999, 333, 666, 222, 444, ... , 296

- 1) 111   2) 555   3) 148   4) 777

- ४) खालील क्रमांकाची मालिका पूर्ण करा.

१, २, ३, ६, ९, १८, (?), ५४

पर्याय उत्तरे :

- १) १८   २) ३६   ३) २७   ४) ८१

- 4) Complete the following number series.

1, 2, 3, 6, 9, 18, (?), 54

Answers Options :

- 1) 18   2) 36   3) 27   4) 81

- ५) प्रश्न चिन्हाच्या जागी कोणती संख्या येईल ?

३१, १५, ६, ?, १

- १) ७   २) ४   ३) २   ४) १

- 5) Which number will be there at Questionmark ?

31, 15, 6, ?, 1

- 1) 7   2) 4   3) 2   4) 1

- ६) रिकाम्या जागेसाठी योग्य अंक शोधा : २७, ३२, ..., ५४, ७१, ९२
१) ३७ २) ४१ ३) ५१ ४) ५२
- ६) Find out the missing number : 27, 32, ..., 54, 71, 92
1) 37 2) 41 3) 51 4) 52
- ७) पुढील क्रमिकेमध्ये प्रश्नचिन्हाच्या (?) जागी योग्य पर्याय निवडा.
३२, ३३, ३७, ४६, ६२, ?
१) ८३ २) ८७ ३) ९४ ४) ९८
- ७) Replace the question mark (?) by an appropriate alternative in the following series :
32, 33, 37, 46, 62, _____ ? _____
1) 83 2) 87 3) 94 4) 98
- ८) मालिकेतील गाळलेला अंक शोधा :
४३, ९५, १६७, ?, ३७३, ५०७
१) २६१ २) २५९ ३) ३६० ४) २५७
- ८) Find the missing number in the series :
43, 95, 167, ?, 373, 507
1) 261 2) 259 3) 360 4) 257
- ९) गाळलेल्या जागेतील संज्ञा शोधा.
X 11, V 13, S 17, O 23, ...
१) K 25 २) I 27 ३) J 31 ४) F 32
- ९) Find out the next missing term.
X 11, V 13, S 17, O 23, ...
1) K 25 2) I 27 3) J 31 4) F 32
- १०) खालील संख्या मालिकेतील चुकीचे पद कोणते ?
७, २५, ६१, १२५, २११
१) २५ २) ६१ ३) १२५ ४) २११
- १०) Which is the wrong term in the following number series?
7, 25, 61, 125, 211
1) 25 2) 61 3) 125 4) 211

२) चिन्हे क्रम, अंकमांडणी, वर्ण-अंक मालिका

- १) खालील संख्या शृंखलामध्ये किती ८ आहेत ज्यांना त्याच्या तात्काळ आगोदर ने निःशेष भाग जातो आणि लगेच नंतरच्या संख्येने भाग जातो ?
८ २ ४ ५ १ ७ २ ८ ४ ८ ४ २ २ ८ २ ६ ९ ८ ४ ५ ४ ८ ३ २ ८ ४ ३ १ ८ ३
१) १ २) २ ३) ३ ४) ४
- १) How many 8's are there in the following number series which are exactly divisible by its immediately preceding and also divisible by immediately succeeding numbers?
8 2 4 5 1 7 2 8 4 8 4 2 2 8 2 6 9 8 4 5 4 8 3 2 8 4 3 1 8 3
1) 1 2) 2 3) 3 4) 4

२) वर्णाक्षरांसाठी दिलेले संकेत संपूर्ण मालिकेसाठी क्रमशः पुनरावृत्त केले असल्यास दिलेल्या शब्दाचे सांकेतिक रूप निवडा

A	B	C	D	E
□	#	○	△	θ

FAIR WELL = ?

१) □ □ △ ○ ○ θ # #

२) □ □ △ ○ θ # △ △

३) □ □ △ θ θ △ # #

४) □ □ △ θ ○ # △ △

2) If the codes given for alphabets are repeated serially for a whole sequence of alphabets then select the codes for the given words.

A	B	C	D	E
□	#	○	△	θ

FAIR WELL = ?

1) □ □ △ ○ ○ θ # #

2) □ □ △ ○ θ # △ △

3) □ □ △ θ θ △ # #

4) □ □ △ θ ○ # △ △

३) गाळलेली जागा भरा.

XY	12	10	IP
FJ	9	8	?
AC	?	11	NV

१) DF, 8

२) SU, 4

३) BG, 7

४) GK, 2

3) Insert the missing character.

XY	12	10	IP
FJ	9	8	?
AC	?	11	NV

1) DF, 8

2) SU, 4

3) BG, 7

4) GK, 2

४) खालील प्रश्नातील संख्या/अक्षरे विशिष्ट पॅटर्न पंक्तीनुसार किंवा स्तंभानुसार लिहिली आहेत. नमुना ओळखा आणि त्यानुसार गहाळ संख्या/वर्णमाला शोधा.

2A	9C	3B
12C	?	12B
6B	9A	4C

1) 18 A

2) 12 A

3) 18 B

4) 81 A

- 4) In the following question are written according to certain pattern row-wise or column-wise. Identify the pattern and find the missing number / alphabet accordingly.

2A	9C	3B
12C	?	12B
6B	9A	4C

1) 18 A

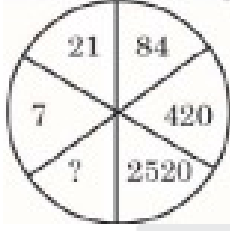
2) 12 A

3) 18 B

4) 81 A

३) आकृतीतील संख्यामालिका

- १) दिलेल्या पर्यायांपैकी गहाळ संख्या शोधा.

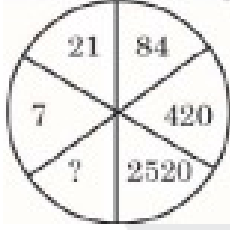
१) ३६२०

२) ५०४०

३) १७६४०

४) १८९६०

- 1) Find the missing number from amongst the given alternatives.

1) 3620

2) 5040

3) 17640

4) 18960

- २) नचिन्हाच्या जागी कोणती संख्या येईल ?

9	64	72
17	169	221
19	?	323

१) २५६

२) २८९

३) २९०

४) २२५

- 2) Which number will replace the question mark?

9	64	72
17	169	221
19	?	323

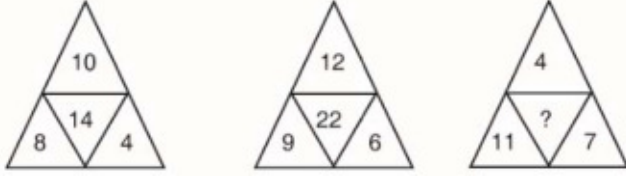
1) 256

2) 289

3) 290

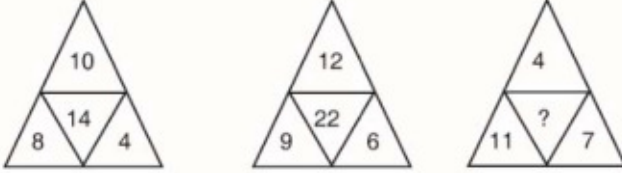
4) 225

3) खालील आकृती अभ्यासून प्रश्नचिन्हाच्या जागी योग्य संख्या लिहा.

- १) ३०   २) २७   ३) २८   ४) ३२

3) Study the figure below and write the correct number in place of the question mark.

- 1) 30   2) 27   3) 28   4) 32

४) खालील प्रश्नांत नऊ चौकटी दिलेल्या आहेत. त्या चौकटीतील अंक विशिष्ट पॅटर्ननुसार आहेत. रिकाम्या जागेतील अंक शोधा.

8	38	3
6	?	3
2	16	1

- १) ३६   २) १२   ३) ३२   ४) ०६

4) Nine boxes are given in the following questions. The numbers in that box follow a specific pattern. Find the digit in the blank space.

8	38	3
6	?	3
2	16	1

- 1) 36   2) 12   3) 32   4) 06

५) प्रश्न चिन्हाच्या ठिकाणी योग्य संख्या शोधा.

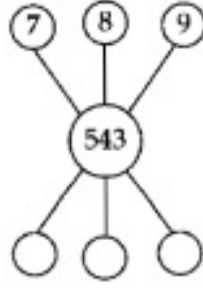
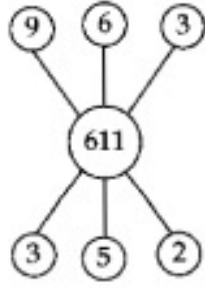
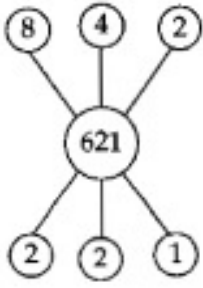
- १) ८१   २) ७२   ३) ५३   ४) ०१

5) Find out the number for question mark :

- 1) 81   2) 72   3) 53   4) 01

६) मोकळ्या जागेतील योग्य संख्या शोधा.

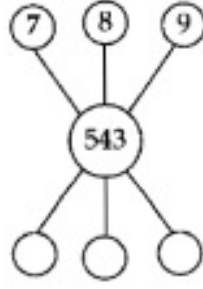
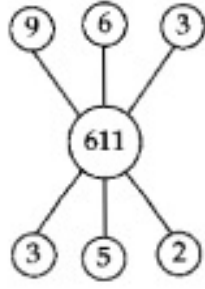
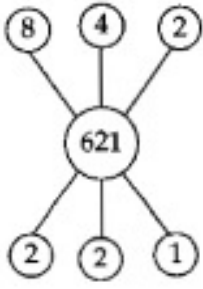
१) ४ २ ३

२) ३ २ २

३) ६ ४ ३

४) २ ४ ६

6) Find out the number for question mark :

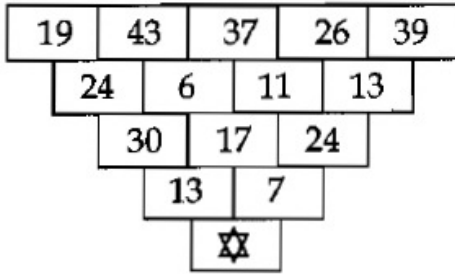
1) 4 2 3

2) 3 2 2

3) 6 4 3

4) 2 4 6

७) दिलेल्या संख्या शंकूतील ताऱ्याच्या ठिकाणी येणारी संख्या शोधा.

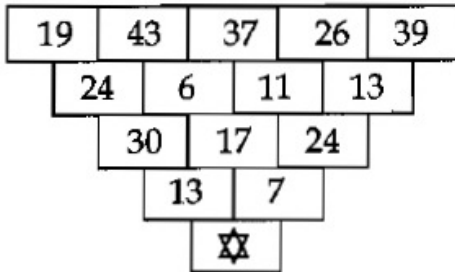
१) १८

२) ६

३) १६

४) २०

7) Find the number at the place of star, in given number pyramid.

1) 18

2) 6

3) 16

4) 20

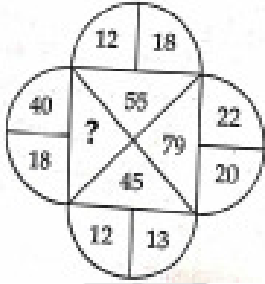
- ८) चौकोन भौमितिक आकृतीमध्ये एका रिकाम्या जागी प्रश्नार्थक चिन्ह आहे. त्या ठिकाणची संख्या उत्तरासाठी लिहावयाची आहे.

4	40	20
6	126	42
56	?	7

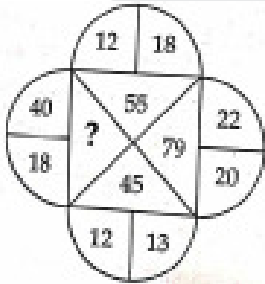
- १) ११२   २) १९६   ३) २५२   ४) १६६
- 8) A square geometric figure has a question mark in a blank space. The number of that place is to be written for the answer.

4	40	20
6	126	42
56	?	7

- 1) 112   2) 196   3) 252   4) 166
- ९) खालील आकृतीमध्ये प्रश्नचिन्हाच्या जागी कोणती संख्या येईल ?

- १) ११६   २) १११   ३) ११४   ४) ११२
- 9) What will be the number at the place of question mark ?

- 1) 116   2) 111   3) 114   4) 112
- १०) खालील आयताकृतीत नऊ रकाने आहेत. त्या प्रत्येकात अंक आहेत. ही अंक काही नियमांचे पालन करतात. तो नियम शोधून रिकाम्या रकान्यातील अंक शोधा.

11	16	20
3	8	13
44	144	?

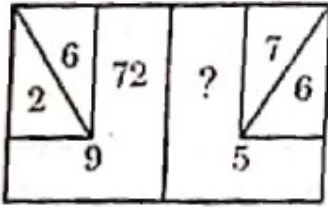
- १) २४४   २) २८०   ३) १२०   ४) १३६

- 10) There are nine cells in the rectangle. Each cell has a number that has followed a certain rule. Find out the rule and fill the empty cell.

11	16	20
3	8	13
44	144	?

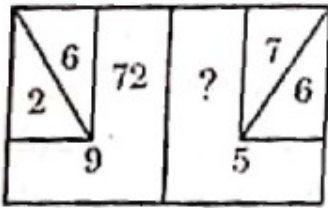
- 1) 244   2) 280   3) 120   4) 136

- ११) दिलेल्या संख्या संरचनेत प्रश्नार्थक चिन्हाच्या ठिकाणी योग्य पर्याय निवडा.

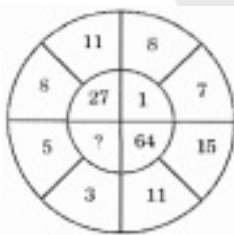
- १) ६७   २) ६५   ३) ८६   ४) ३७

- 11) Select the correct option in place of the question mark; in the given number structure.

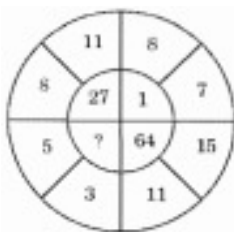
- 1) 67   2) 65   3) 86   4) 37

- १२) खालील आकृतीत प्रश्नचिन्हाच्या जागी संख्या शोधा :

- १) ०   २) ५९२   ३) २   ४) ८

- 12) Find the number for replacing the question mark :

- 1) 0   2) 512   3) 2   4) 8

१३) खालीलपैकी कोणता अंक रिकाम्या जागी येईल?

?	45 29
15 17	21

- १) ८   २) १०   ३) १४   ४) १६

13) Which one of the following numbers will occupy the blank space?

?	45 29
15 17	21

- 1) 8   2) 10   3) 14   4) 16

१४) खालील आकृतीत प्रश्नचिन्हाच्या ठिकाणी कोणती संख्या येईल?

14		8		?		27	
17	240	12	98	19	591	15	407

- १) २०   २) ३४   ३) ३१   ४) १३

14) Which number will replace the question mark in following figure ?

14		8		?		27	
17	240	12	98	19	591	15	407

- 1) 20   2) 34   3) 31   4) 13

१५) प्रश्न चिन्हाच्या ठिकाणी कोणती संख्या येईल?

795 = 58
684 = 44
586 = ?

- १) ३०   २) १४   ३) ३४   ४) ३२

15) What number should replace-the question mark ?

795 = 58
684 = 44
586 = ?

- 1) 30   2) 14   3) 34   4) 32

(२) वर्णक्रम आणि मालिका

- १) वर्णक्रम व शब्दरचना
- २) वर्णमालिका
- ३) आकृतीतील वर्णमालिका

१) वर्णक्रम व शब्दरचना

- १) जर इंग्रजी अक्षरे, A ते M मधील अक्षरे अनुक्रमे १ ते १३ पर्यंतची संख्या दर्शवित असतील आणि N शून्य दर्शवित असेल आणि O ते Z मधील अक्षरे अनुक्रमे -१ ते -१२ पर्यंत असतील तर SUCCESS दर्शविणाऱ्या पूर्णांकाची बेरीज किती असेल ?
१) -११   २) ११   ३) १६   ४) २०
- 1) If the letters in the English alphabets, A to M represent number from 1 to 13 respectively and N represents zero and the letters O to Z correspond from — 1 to —12 what will be sum of integers in the word SUCCESS ?
1) -11   2) 11   3) 16   4) 20
- २) खालील अक्षरगट वापरून, अक्षराला डावीकडे लागून असलेल्या अक्षराच्या उजवीकडून तिसऱ्या अक्षराला लागून डावीकडे असलेल्या अक्षराच्या उजवीकडून तिसरे अक्षर निवडा.
A B C D E F G H
१) E   २) F   ३) G   ४) H
- 2) Select by using the following group of letters, the letter that comes third to the right of the letter that comes immediately to the left of the letter, that comes third to the right of the letter, immediately to the left of the letter B.
A B C D E F G H
1) E   2) F   3) G   4) H
- ३) PCYO मधील सर्व वर्ण वापरून किती अर्थपूर्ण इंग्रजी शब्द तयार केले जाऊ शकतात, की ज्यामध्ये प्रत्येक शब्दात एक वर्ण फक्त एकदाच वापरला जातो ?
१) एकही नाही   २) एक   ३) दोन   ४) तीन
- 3) How many meaningful English words can be formed with letters PCYO using all the letters but each letter only once in each words?
1) None   2) One   3) Two   4) Three
- ४) 'FALSEHOOD' या स्पेलिंगच्या पहिल्या, दुसऱ्या, चौथ्या आणि पाचव्या अक्षरांपासून एक अर्थपूर्ण शब्द तयार होतो. त्या शब्दाच्या स्पेलिंगच्या उजवीकडील तिसरे अक्षर कोणते?
1) F   2) A   3) E   4) S
- 4) One meaningful word is formed from the first, second, fourth and fifth letters of spelling 'FALSEHOOD'. Which is the third letter from the right of the spelling of that word?
1) F   2) A   3) E   4) S

- ५) इंग्रजी शब्दकोशात खालीलपैकी कोणता शब्द दुसऱ्या क्रमांकावर येईल ?
१) जादुई २) चुंबकीय ३) मातृ ४) मोठे करा
- 5) Which of the following word will come second in the English dictionary?
1) Magical 2) Magnetic 3) Maternal 4) Magnify
- ६) खाली दिलेले शब्द आद्याक्षरानुसार लावा. कोणता शब्द तिसऱ्या क्रमांकाच्या जागेवर येईल ?
i) emancipate ii) elysium iii) eligible iv) emblem
पर्यायी उत्तरे :
१) emancipate २) elysium ३) eligible ४) emblem
- 6) Arrange the following words according to their initials. Which word will come in third place?
i) emancipate ii) elysium iii) eligible iv) emblem
- Answer Options :**
१) emancipate २) elysium ३) eligible ४) emblem

२) वर्णमालिका

- १) गाळलेल्या जागी योग्य शब्द शोधा.
CX, FU, IR, ..., OL
१) LO २) OM ३) MP ४) OO
- 1) Find out the missing term.
CX, FU, IR, ..., OL
1) LO 2) OM 3) MP 4) OO
- २) मालिकेतील पुढील पद शोधा :
EWC, JSF, OOI, TKL, ?
१) VDX २) YGO ३) QQK ४) YGP
- 2) Find the next term in the series :
EWC, JSF, OOI, TKL, ?
1) VDX 2) YGO 3) QQK 4) YGP
- ३) खाली दिलेल्या इंग्रजी वर्णमालेच्या अक्षर समुहाच्या श्रेणीमध्ये प्रश्नचिन्हाच्या (?) जागी कोणता समूह येईल ?
BZA, DYC, FXE, ?, JVI
१) WHG २) HUG ३) HWG ४) UHG
- 3) In the following English alphabet's letter groups series, which group will come in the place of the question mark?
BZA, DYC, FXE, ?, JVI
1) WHG 2) HUG 3) HWG 4) UHG
- ४) खालील प्रश्नात काही अक्षरे वगळलेली आहेत. वगळलेली अक्षरे योग्य क्रमाने पर्यायात दिलेली आहेत. त्यापैकी योग्य पर्याय निवडा.
aac - bba - cc - baa - cb -
1) a c b a c 2) c a b c b 3) b a c b c 4) a b a a c

- 4) Some letters are omitted in the following question. The omitted letters are substituted in the correct order. Choose the correct option among them.

aac - bba - cc - baa - cb -

- 1) a c b a c   2) c a b c b   3) b a c b c   4) a b a a c

- ५) खालील वर्णमालिका पूर्ण करा.

ab___ b _ bbaa _

- १) अबाब   २) अब्बाब   ३) बाँब   ४) बब्बा

- 5) Complete the following letter series.

ab___ b _ bbaa _

- 1) abaab   2) abbab   3) baaab   4) babba

३) आकृतीतील वर्णमालिका

- १) प्रश्नचिन्हाच्या ठिकाणी वर्णाक्षर निवडा.

P	B	R	D
H	V	F	T
X	J	Z	L
?	D	N	B

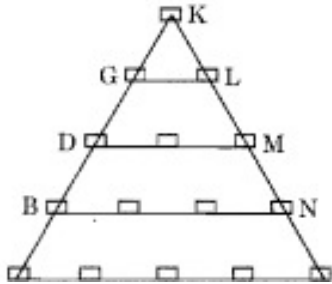
- १) Q   २) A   ३) P   ४) O

- 1) Select the alphabet in place of the question mark.

P	B	R	D
H	V	F	T
X	J	Z	L
?	D	N	B

- 1) T   2) A   3) Z   4) J

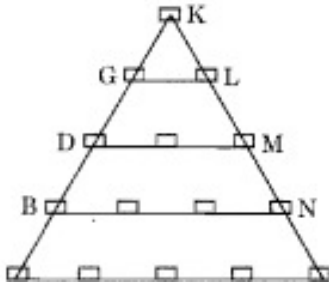
- २) खालील अक्षर त्रिकोणावरून ती व्यवस्था काय आहे ते ओळखा. त्या व्यवस्थेच्या आधारावर सर्वात खालच्या ओळीवर डावीकडून चौथे अक्षर कोणते?

पर्यायी उत्तरे :

- १) C   २) F   ३) J   ४) P

- 2) Identify the management system from the following letter triangle. On the basis of that management system, which is the fourth letter from the left side on the bottom line ?

Answer Options :

- 1) C   2) F   3) J   4) P
- 3) जर A = 1, B = 2, C = 3, D = 4 या प्रमाणे असल्यास आकृतीमधील लुप्त भाग शोधा.

		D	W	Q
		F	E	X
Y	S	M	G	A
B	U	T	N	H
I	C	V	P	O

१)

J	R
L	K

२)

K	F
R	L

३)

K	J
R	L

४)

R	L
J	K

- 3) Find the missing part if A = 1, B = 2, C = 3, D = 4 respectively.

		D	W	Q
		F	E	X
Y	S	M	G	A
B	U	T	N	H
I	C	V	P	O

1)

J	R
L	K

2)

K	F
R	L

3)

K	J
R	L

4)

R	L
J	K

(३) सांकेतिक भाषा / कोडिंग-डिकोडिंग

- १) इंग्रजी अक्षरे-शब्दांची सांकेतिक भाषा
- २) इंग्रजी वाक्यांची सांकेतिक भाषा
- ३) संख्या - संकेत / इंग्रजी अक्षरे / शब्दांची सांकेतिक भाषा

१) इंग्रजी अक्षरे-शब्दांची सांकेतिक भाषा

- १) जर अक्षरगट HJLN चा संकेत ILOR असा असेल, तर त्याच तत्वाने DFHJ अक्षरगटासाठी कोणता पर्याय बरोबर असेल ?
  - १) FHJN
  - २) EHKN
  - ३) EGIL
  - ४) FHIN
- 1) If the letter group HJLN is coded as ILOR, then by the same principal what could be the correct code for the letter group DFHJ ?
  - 1) FHJN
  - 2) EHKN
  - 3) EGIL
  - 4) FHIN
- २) एका विशिष्ट भाषेत 'MAHARASHTRA' हा शब्द 'AAAHR' असा लिहितात तर 'COMMUNICATION' हा शब्द कसा लिहिला जाईल ?
  - १) MMMCA
  - २) CMNCTO
  - ३) MUNICA
  - ४) NMON
- 2) In a certain language, the word 'MAHARASHTRA' is written as 'AAAHR', how will the word 'COMMUNICATION' will be written ?
  - 1) MMMCA
  - 2) CMNCTO
  - 3) MUNICA
  - 4) NMON
- ३) एका संकेत प्रणालीनुसार 'ge ji zo' हा संकेत 'had pleasant dream' प्रतिरूपित करतो. 'lit zo pit' हा संकेत 'realize your dream' प्रतिरूपित करतो आणि 'ge ze pat ze' हा संकेत 'very very pleasant experience' प्रतिरूपित करतो. या संकेत प्रणालीनुसार 'your' चा संकेत निवडा.
  - १) lit
  - २) zo
  - ३) pit
  - ४) pit किंवा lit
- 3) In certain code 'ge ji zo' represents 'had pleasant dream'; 'lit zo pit' represents 'realize your dream' and 'ge ze pat ze' represents 'very very pleasant experience'. Select code that represents 'your'.
  - 1) lit
  - 2) zo
  - 3) pit
  - 4) Either pit or lit
- ४) जर R ला N नी दर्शविले, D ला T नी दर्शविले, I ला U नी, O ला I नी, E ला R नी, T ला O नी, U ला D नी, N ला C नी आणि C ला E नी, तर INTRODUCE हा शब्द कसा लिहाल.
  - १) UCONIDTER
  - २) UCONITDER
  - ३) UCONTIDER
  - ४) UCOINTDER
- 4) If R is denoted by N, D is denoted by T, I by U, O by I, E by R, T by O, U by D, N by C and C by E, then how will the word INTRODUCE be written ?
  - 1) UCONIDTER
  - 2) UCONITDER
  - 3) UCONTIDER
  - 4) UCOINTDER

- ५) जर एका सांकेतिक भाषेत, BOMBAY ला MYMYMY असे लिहितात, तर त्याच सांकेतिक भाषेत TAMILNADU ला कसे लिहाल ?
१) TIATIATIA   २) MNUMNUMNU   ३) IATIATIAT   ४) ALDALDALD
- 5) In a certain code, BOMBAY is written as MYMYMY, how will TAMILNADU be written in that code ?
1) TIATIATIA   2) MNUMNUMNU   3) IATIATIAT   4) ALDALDALD

२) इंग्रजी वाक्यांची सांकेतिक भाषा

- १) एका संकेतानुसार 'कृपया दरा उघडा' हे 'मप रट दफ' असे लिहितात. तसेच 'दर बंद आहे' हे 'दफ गअ वल' असे लिहितात. 'सर्व उत्तम आहे' हे जर 'जझ तन गअ' असे लिहितात. या संकेतानुसार 'बंद' या शब्दाचा संकेत निवडा.
१) तन   २) दफ   ३) गअ   ४) वल
- 1) According to a clue "Please open the door" is written as "Mup Rut Daf ". Also, "the door is closed", is written as " Daf ga Val " . "All is good" is written as "jaz tan ga" . According to this clue select the clue of the word " closed " .
1) Tan   2) Daf   3) Ga   4) Val
- २) पुढे दिलेल्या अभिव्यक्ती अभ्यासून अपरिचित भाषेची संरचना ओळखा. यासाठी दोन गृहीतके वापरा : नियमाला अपवाद नाही आणि फक्त दिलेल्या अभिव्यक्तीतून साधित नियम लागू पडतात.
nepu pelkeui = the girl is coming from the hut.
napu tipkeu = The dog is going to the hut.
lam mirkeui = The farmer is walking from the field.
dowl pelkeu = The girl is running to the meadow.
"The dog is walking to the meadow" हे या भाषेत व्यक्त करणारा पर्याय निवडा.
१) dowl tipkeu   २) dowl tipkeui   ३) dowl mirkeu   ४) napu mirkeu
- 2) Study the following expressions and recognise structure of the unfamiliar language.
Use two assumptions that : there are no exceptions to the rule, and only those rules apply which may be derived from the given expressions.
nepu pelkeui = the girl is coming from the hut.
napu tipkeu = The dog is going to the hut.
lam mirkeui = The farmer is walking from the field.
dowl pelkeu = The girl is running to the meadow.
Select the option that expresses "The dog is walking to the meadow" in this language.
1) dowl tipkeu   2) dowl tipkeui   3) dowl mirkeu   4) napu mirkeu
- ३) दिलेली उदाहरणे अभ्यासा आणि "I stood" या अभिव्यक्तीचा संकेत निवडण्यासाठी दिलेले नियम वापरा : नियमाला कोणताही अपवाद नाही आणि फक्त दिलेल्या अभिव्यक्तीच्या आधारे तयार झालेले नियम वापरा.
उदाहरणे : koloa ⇒ I lie; kolue ⇒ he lay; आणि satoe = he stands
१) satoa   २) kolua   ३) satoe   ४) satua

- 3) Study the examples and use following rules for selecting the code for the expression "T stood" : there are no exceptions to the rule and only those rules apply that may be derived from the provided expressions.

Examples : koloa ⇒ I lie; kolue ⇒ he lay; and satoe = he stands

- 1) satoa   2) kolua   3) satoe   4) satua

- 4) एका संकेत प्रणालीनुसार, 'poachers killed some tigers' चा संकेत 'sto del war vqr' हा आहे, 'tigers are brave creatures' चा संकेत 'puz war lyn mul' हा आहे, 'some watchmen are brave' चा संकेत 'sto mul lyn kig' असा आहे आणि 'watchmen are searching poachers' चा संकेत 'del agf kig lyn' असा आहे. या संकेत प्रणालीनुसार 'creatures killed watchman' चा संकेत निवडा.

- १) kig, agf, del   २) vqr, puz, kig   ३) puz, del, vqr   ४) lyn, kig, agf

- 4) According to certain coding system, 'poachers killed some tigers' is coded as 'sto del war var', 'tigers are brave creatures' is coded as 'puz war lyn mul', 'some watchmen are brave' is coded as 'sto mul lyn kig' and 'watchmen are searching poachers' is coded as 'del agf kig lyn'. Select the code for 'creatures killed watchman'.

- 1) kig, agf, del   2) var, puz, kig   3) puz, del, var   4) lyn, kig, agf

- ५) 'ती सी पेशाब' म्हणजे 'फळांचा रस प्या.'
'सी की ली' म्हणजे 'रस गोड आहे' आणि
'ली री मी' म्हणजे 'तो बुद्धिमान आहे'.
त्या भाषेतील कोणत्या शब्दाचा अर्थ 'गोड' आहे?

- १) पहा   २) केई   ३) ली   ४) लघवी

- 5) If 'tee see pee' means 'drink fruit juice.'
'see kee lee' means 'juice is sweet' and
'lee ree mee' means 'he is intelligent'.
which word in that language mean 'sweet'?

- 1) see   2) kee   3) lee   4) pee

३) संख्या - संकेत / इंग्रजी अक्षरे / शब्दांची सांकेतिक भाषा

- १) सोबतच्या सारणीत शब्द व प्रत्येक ओळीत दिलेले त्यांचे विस्कळीत केलेले संगत अंक संकेत अभ्यासा आणि त्यातून उपलब्ध झालेल्या माहितीबद्दलचे चुकीचे विधान निवडा.

DREAM	39586
PRONE	21864
AROMA	18393
DRONE	86152

- १) या प्रणालीनुसार जर अंक ० चा वापर I चा संकेत म्हणून केला तर PRIDE चे संकेतन करणे शक्य आहे.
२) वर्णाक्षर O चा संकेत १ आहे.
३) या शब्दांतील सर्व अक्षरांचे स्वतंत्र संकेत निश्चित करणे शक्य आहे.
४) विस्कळीत करण्यापूर्वी DREAM या शब्दाचा संकेत ५८३६९ हा होता.

- 1) Study the accompanying table of words and their corresponding shuffled digital codes given in each row and select the false statement about the information derived from it.

DREAM	39586
PRONE	21864
AROMA	18393
DRONE	86152

- 1) It is possible to code the word PRIDE as per this system if digit 0 is used as code for I. .
2) 1 is the code for letter O.
3) It is possible to decide individual codes of all letters present in these words.
4) Actual digital code of word DREAM is 58369 before it is shuffled.
- 2) एका सांकेतिक लिपीत RED = ९ आणि BLUE = १० तर WHITE = ?
१) १३   २) १५   ३) १७   ४) १९
- 2) In a code language, RED = 9 and BLUE = 10. Then WHITE = ?
1) 13   2) 15   3) 17   4) 19
- ३) सफल आणि दियाने गुप्तपणे संदेश लेखनासाठी संकेतप्रणाली तयार केली आहे. ती प्रणाली पुढील नियमांवर आधारित आहे.
a) A ते M पर्यंतच्या प्रत्येक अक्षराएवजी N ते Z पर्यंतची समक्रम अक्षरे ठेवायची. याप्रमाणे A ऐवजी N, B ऐवजी O इत्यादी आणि N ते Z अक्षराएवजी A ते M अक्षरे उलट्या क्रमाने मांडून समक्रम अक्षरे ठेवायची. याप्रमाणे N ऐवजी M, Z ऐवजी A याप्रमाणे
b) प्रक्रिया १ मधून मिळालेल्या प्रत्येक अक्षराएवजी वर्णाक्षरे उलट्या क्रमाने मांडून त्या प्रत्येक अक्षराचा दोन अंकी क्रम तेथे ठेवायचा. म्हणजे A होईल २६, B होईल, २५, X होईल ०३, याप्रमाणे.
या प्रणालीनुसार INVESTOR या शब्दाचा संकेत निवडा.
१) ०५१४२२०९१९२०१५१८   २) ०५१४२१०९१९२११५१७८
३) ०५१३२२०९१९२०१५१९   ४) ०५१४२११०१९२०१३१८
- 3) Safal and Dia formulated a coding system for texting the messages secretly. This system is based on following rules.
a) Replace each letter from A to M by equivalent letters from N to Z; thus A is replaced by N, B is replaced by O and continued. And letters from N to Z are replaced by equivalent letters by arranging A to M in reverse order; thus N is replaced by M, Z is replaced by A and continued.
b) Replace each letter resulting from operation 1 by a two digit number according to its place in the alphabets arranged in reversed order using; so A becomes 26, B becomes 25, X becomes 03 and so on.
Select the coded form of word INVESTOR according to this system.
1) 0514220919201518   2) 0514210919211518
3) 0513220919201519   4) 0514211019201318
- ४) REST, MITE, STIR आणि TRIM यापैकी तीन शब्दांच्या अंक संकेतांची अनुक्रमरहीत यादी १४५६, ३१५४ व ४२३१ अशी आहे. SEMI या शब्दासाठी संकेत निवडा.
१) ५६२५   २) ४२६५   ३) ३२६५   ४) ३५२६
- 4) The number code for three words from among REST, MITE, STIR and TRIM are listed here in a random order as 1456, 3154 and 4231. Select the code for word SEMI.
1) 5625   2) 4265   3) 3265   4) 3526

- ५) स्तंभ I हे अंकाच्या संकेतात केलेले आहे हे स्तंभ II मध्ये लिहिलेले आहेत. पण अंकाचा क्रम हा वेगळा आहे. अक्षरांचा योग्य क्रम ओळखा.

स्तंभ I	स्तंभ II
BLO	369
EPL	279
PJT	175
JNS	018
NLB	309
RTJ	451

LJN या शब्दाचा अंक संकेत काय आहे ?

- १) ७१३   २) ९१०   ३) ६१०   ४) ८१७

- 5) The letters in column I are coded in the form of digits which is written in column II. But the order of digit is different. Identify the correct code of letters.

Column I	Column II
BLO	369
EPL	279
PJT	175
JNS	018
NLB	309
RTJ	451

What will be the code of LJN ?

- 1) 713   2) 910   3) 610   4) 817

- ६) सांकेतिक भाषेत १५७८९ हा क्रमांक "AXBTC" आणि २३४६ हा क्रमांक "MPDU". असा लिहिला जातो. मग तीच सांकेतिक भाषा वापरून २३५४९ हा क्रमांक कसा लिहायचा ?

- 1) MPXDI   2) MPXDC   3) MPADC   4) UKXBC

- 6) In a code language the number "15789" is written as "AXBTC" and the number "2346" is written as "MPDU". Then how to write the number "23549" using same code language?

- 1) MPXDI   2) MPXDC   3) MPADC   4) UKXBC

- ७) एका सांकेतिक भाषेत ७२५ साठी *@# हा संकेत आहे. ५३४ साठी \$©* हा संकेत आहे. २३१ साठी t©@ हा संकेत आहे. तर ३७५ या अंकासाठी कोणता संकेत असेल ?

- १) ©#*   २) *#©   ३) *\$©   ४) ©#@

- 7) In a code language, the code *@# is for 725. The code \$©* is for 534. The code t©@ is for 231, then which would be the code for 375 ?

- 1) ©#*   2) *#©   3) *\$©   4) ©#@

(४) साम्य / तुलना, वर्गीकरण / विसंगती

- १) साम्य / तुलना
- २) वर्गीकरण / विसंगती

१) साम्य / तुलना

- १) प्रश्न चिन्हाच्या ठिकाणी योग्य संकल्पना ओळखा.

FVJ : HXD :: ? : TWP

- १) BTW   २) DYV   ३) NUR   ४) JVF

- 1) Find out the proper term at the place of question mark.

FVJ : HXD :: ? : TWP

- 1) BTW   2) DYV   3) NUR   4) JVF

- २) खालील संख्यांमधील संबंध शोधून प्रश्न चिन्हाच्या ठिकाणी कोणती संख्या येईल ?

५८२२७९ : ८५२२९७ :: ९३९७२५ : ?

- १) ३९७९५२   २) ९३७९२५   ३) ५२७९३९   ४) ३०७९२५

- 2) Which number will come in the place of question mark by finding the relationship between the following numbers?

582271 : 852217 :: 131725 : ?

- 1) 317152   2) 137125   3) 527131   4) 307125

- ३) खालील गटामध्ये तार्किकदृष्ट्या बसणारा पर्याय निवडा.

कमान, स्तंभ, पायऱ्या, ...

- १) चर्च   २) पूल   ३) इमारत   ४) पिलास्टर

- 3) Choose the option that fits logically in the following group.

arch, column, stairs, ...

- 1) church   2) bridge   3) edifice   4) pilaster

- ४) पृथ्वी, पाणी, प्रकाश, वायु आणि आकाश या ग्रहासाठी अनुक्रमे आकाश, प्रकाश, वायु, पाणी आणि पृथ्वी या ग्रहाच्या सांकेतिक संज्ञा आहेत. तिथं कुणाला तहान लागली असेल तर तो काय पिणार ?

- १) प्रकाश   २) हवा   ३) आकाश   ४) पाणी

- 4) On a planet the code terms for earth, water, light, air and sky are sky, light, air, water and earth respectively. If some one is thirsty there, what would he drink?

- 1) Light   2) Air   3) Sky   4) Water

- ५) 'थर्मोमीटर' हा 'तापमान' शी संबंधित आहे तसाच 'हायग्रोमीटर' शी संबंधित आहे.

- १) ताण   २) आर्द्रता   ३) दाब   ४) घनता

- 5) 'Thermometer' is related to 'Temperature' in same way as 'Hygrometer' is related to

- 1) Strain   2) Humidity   3) Pressure   4) Density

२) वर्गीकरण / विसंगती

- १) खालीलपैकी विसंगत जोडी/गट निवडा :
- १) (९) २   २) (२४३) ६   ३) (८५४) ९   ४) (४४९) ७
- 1) Choose the odd pair/group in the following :
- 1) (9) 2   2) (243) 6   3) (854) 9   4) (441) 7
- २) खाली दिलेल्या संख्या श्रेणीमध्ये एक संख्या चुकीची आहे. खाली दिलेल्या पर्यायामधून ती संख्या ओळखा :
- ३, ७, १६, ३२, ५६, ९३, १४२
- १) ७   २) १६   ३) ५६   ४) ३२
- 2) In the following number series a number is wrong. Select that number from the following options:
3, 7, 16, 32, 56, 93, 142
- 1) 7   2) 16   3) 56   4) 32
- ३) अक्षरसमूह मालिकेतील विसंगत समूह ओळखा.
XZB, DGJ, SWA, MRX, AGM
- १) DGJ   २) SWA   ३) AGM   ४) MRX
- 3) Find the odd-man-out in the letter group series.
XZB, DGJ, SWA, MRX, AGM
- 1) DGJ   2) SWA   3) AGM   4) MRX
- ४) खालील संख्यांमधून विसंगत संख्या शोधा :
- ३४३, ३२४, ३३७५, १०६४८, ६४
- १) ६४   २) ३३७५   ३) ३२४   ४) १०६४८
- 4) Find the odd man out from the following numbers :
343, 324, 3375, 10648, 64
- 1) 64   2) 3375   3) 324   4) 10648
- ५) विसंगत घटक ओळखा :
- १) २४ - २१   २) ४४ - २२   ३) ६२ - २३   ४) ८४ - २४
- 5) Identify odd element :
- (1) 24 - 21   (2) 44 - 22   (3) 62 - 23   (4) 84 - 24
- ६) त्या गटात नसलेला कोणता ?
जांभळा, गुलाबी, राखाडी, निळा
- १) जांभळा   २) गुलाबी   ३) राखाडी   ४) निळा
- 6) Which is the one that does not belong to that group?
PURPLE, PINK, GREY, BLUE
- 1) Purple   2) Pink   3) Grey   4) Blue

(५) गणितीय / अंकगणितीय क्रिया

- १) योग्य गणितीय चिन्हांचा उपयोग करून खालील समीकरण बरोबर करा :
- ४२   ६   ५१ = २०१
- १) + आणि —   २) × आणि —   ३) — आणि ÷   ४) ÷ आणि ×
- 1) Use proper mathematical signs to make the equation correct :
- 42   6   51 = 201
- 1) + and —   2) × and —   3) — and ÷   4) ÷ and ×
- २) जर > + +, + दर्शवितो +, < दर्शवितो -, - दर्शवितो =, = दर्शवितो <, × दर्शवितो >, खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ते शोधा.
- पर्याय उत्तरे :**
- 1) $3 + 2 > 4 = 9 + 3 < 2$ 2) $3 > 2 > 4 = 18 + 3 < 1$
 3) $3 > 2 < 4 \times 8 + 4 < 2$ 4) $3 + 2 < 4 \times 19 + 3 < 3$
- 2) If > denotes +, + denotes +, < denotes -, - denotes =, = denotes <, × denotes >, find which of the following is correct statement.
- Options :**
- 1) $3 + 2 > 4 = 9 + 3 < 2$ 2) $3 > 2 > 4 = 18 + 3 < 1$
 3) $3 > 2 < 4 \times 8 + 4 < 2$ 4) $3 + 2 < 4 \times 19 + 3 < 3$
- ३) जर ÷ म्हणजे -, + म्हणजे ÷, × म्हणजे + आणि - म्हणजे × तर खालील समीकरण सोडवा
- $३७ \times ७२ - ७ \div २८४ + ७१ = ?$
- १) २१७   २) १८४   ३) ११७   ४) ७१७
- 3) If ÷ stands for -, + stands for ÷, × stands for + and - stands for × then solve the following equation
- $37 \times 72 - 7 \div 284 + 71 = ?$
- 1) 217   2) 184   3) 117   4) 717
- ४) जर $७ \times ५ = २३$, $६ \times ८ = ३४$ आणि $९ \times २ = ७$ तर $६ \times ७ = ?$
- १) ४२   २) २९   ३) ११   ४) २४
- 4) If $7 \times 5 = 23$, $6 \times 8 = 34$ and $9 \times 2 = 7$, then $6 \times 7 = ?$
- 1) 42   2) 29   3) 11   4) 24
- ५) जर $८ \times २ = ४$, $८ \times ४ = २$, $१६ \times ८ = २$ तर $४० \times ५ = ?$
- १) २   २) ८   ३) २०   ४) १०
- 5) If $8 \times 2 = 4$, $8 \times 4 = 2$, $16 \times 8 = 2$ than $40 \times 5 = ?$
- 1) 2   2) 8   3) 20   4) 10

(६) भौमितिक, वेन, प्रवाह तक्ता आकृत्यांवर प्रश्न

- १) भौमितिक आकृत्या
- २) वेन आकृत्या
- ३) प्रवाह तक्ता

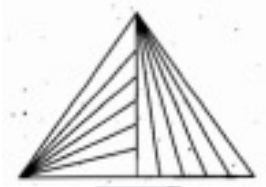
१) भौमितिक आकृत्या

- १) सोबतच्या आकृतीमधील त्रिकोणांची संख्या सांगा.

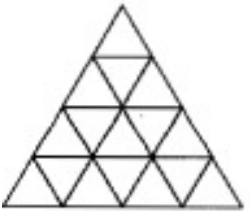
- १) ४१   २) ४२   ३) ४३   ४) ३३

- 1) Find out the number of triangles in the adjoining figure.

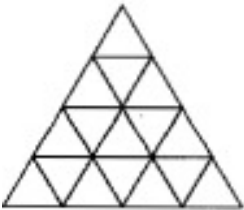
- 1) 41   2) 42   3) 43   4) 33

- २) आकृतीमध्ये किती त्रिकोण आहेत ?

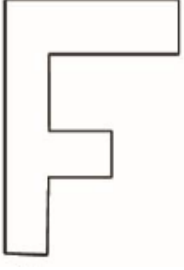
- १) २१   २) ३५   ३) २७   ४) २५

- 2) How many triangles are there in the given figure ?

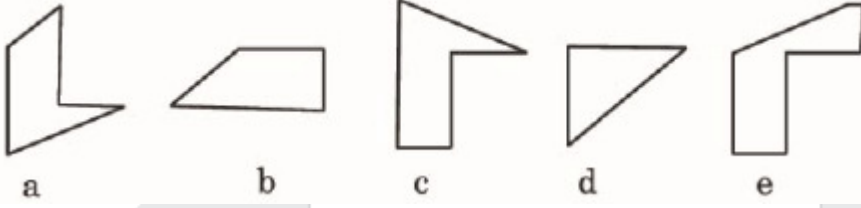

- 1) 21   2) 35   3) 27   4) 25

- 3) पर्यायांमधून चार तुकड्यांचा गट निवडा जे एकमेकांमध्ये बसवल्यावर Y आकृतीने दर्शविलेले आकार तयार करतात.

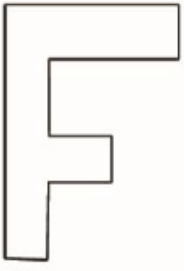

Y

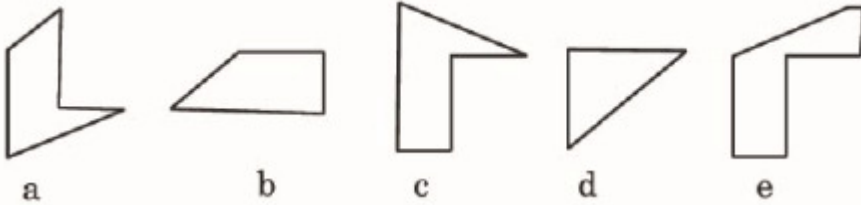

पर्याय उत्तरे :

- 1) a, b, d, e   2) a, b, c, d   3) b, d, c, e   3) a, b, c, e
- 3) Choose group of four pieces from alternatives that when fitted into each other form the shape shown by figure Y.

Y

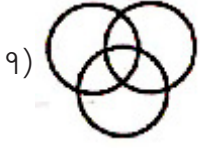

Answers Options :

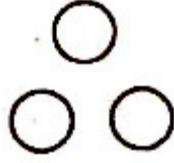
- 1) a, b, d, e   2) a, b, c, d   3) b, d, c, e   3) a, b, c, e

२) वेन आकृत्या

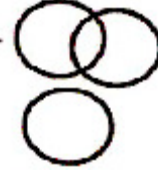
- १) दिलेल्या शब्दांचे संच कोणत्या वेन-आकृतीने दाखविता येतील ?
शिक्षक, लेखक, विवाहित व्यक्ती

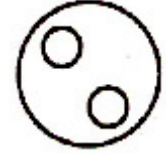
२)

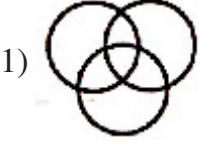
३)

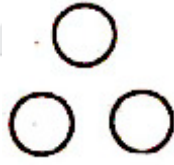
४)

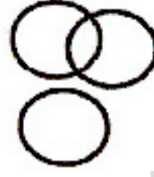
- 1) By which Venn-diagram can the given sets of words be shown ?
Teachers, Writers, Married persons.

2)

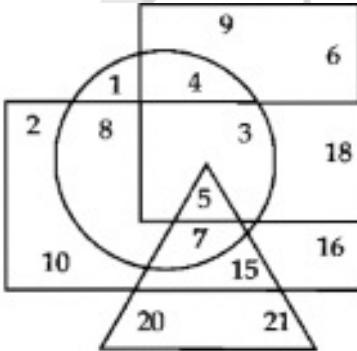
3)

4)

- २) खाली दिलेल्या आकृतीत आयत महिला दर्शवितो, त्रिकोण शिक्षित दर्शवितो, वर्तुळ ग्रामीण दर्शवितो आणि चौकोन स्वयंरोजगार दर्शवितो; तर खालीलपैकी कोण अशिक्षित स्वयंरोजगारीत ग्रामीण महिला आहे ?

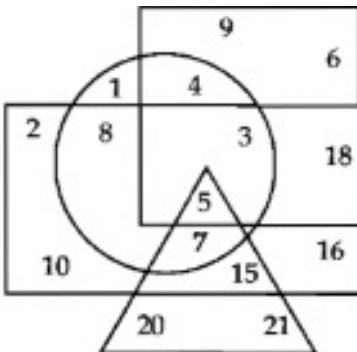
१) ४

२) १८

३) ५

४) ३

- 2) In the following diagram, rectangle represents females, triangle represents educated, circle represents rural and square represents self employed. Who among the following is uneducated self employed rural female ?

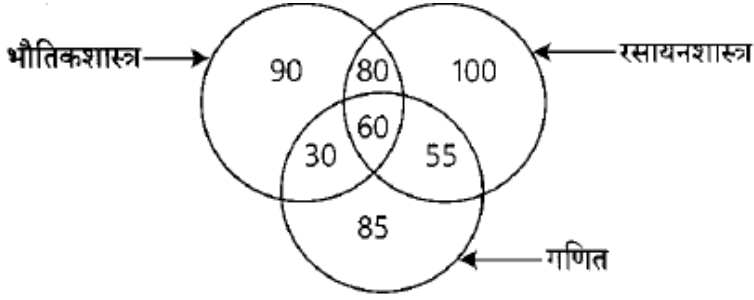
1) 4

2) 18

3) 5

4) 3

- ३) वेन आकृतीच्या नामनिर्देशित आकारात तो विषय आवडणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या दाखवली आहे. ५०० विद्यार्थ्यांची पाहणी करून ही आकृती तयार केली आहे. सर्व तीनही विषयांची आवड असणाऱ्या विद्यार्थ्यांचे गणित विषय व आवडणाऱ्या विद्यार्थ्यांशी असलेले गुणोत्तर काय ?

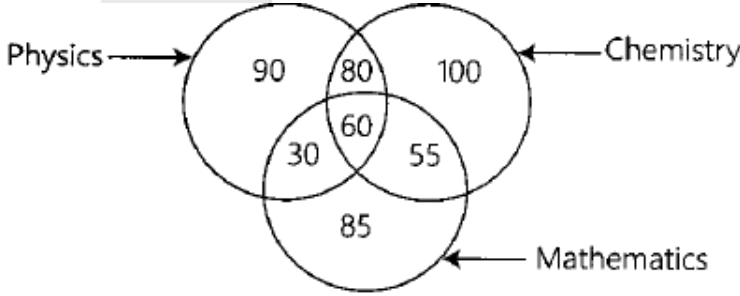
१) २/९

२) ६/३

३) १/९

४) ४/२७

- ३) The labelled shapes in the ven diagram shows number of students who like that subject. The diagram is prepared on the basis of survey of 500 students. What is the ratio of the students who like all the three subjects to those who do not like mathematics ?

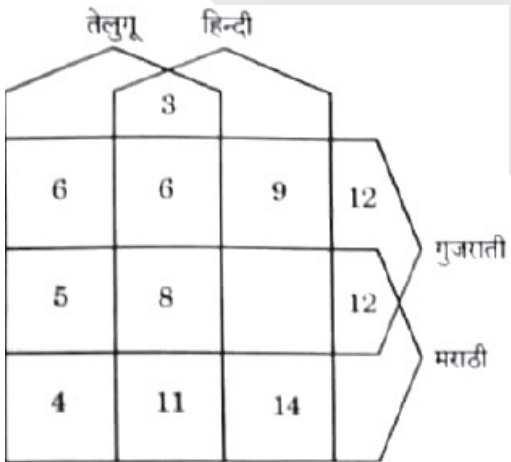
1) 2/9

2) 6/3

3) 1/9

4) 4/27

- ४) सोबतची तेलुगू, हिंदी, मराठी व गुजराती या चार भाषा बोलणारे विद्यार्थी दाखवणारी वेन आकृती अभ्यासा. दिलेल्या भाषा बोलणाऱ्यांची संख्या अनुक्रमे ६१, ६५, ७३ व ६९ अशी आहे. फक्त मराठी बोलणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या निवडा.

१) १९

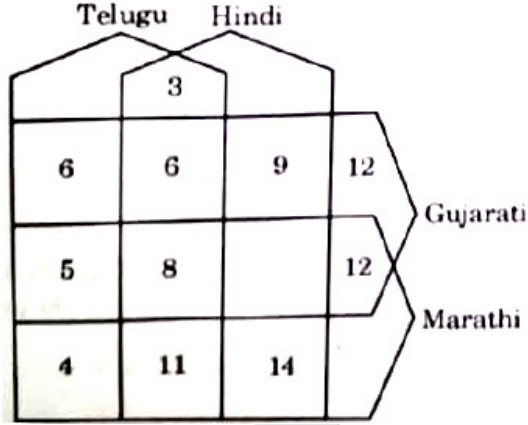
३) ८

२) ९

४) उत्तर मिळवण्यासाठी पुरेशी सामग्री पुरवलेली नाही

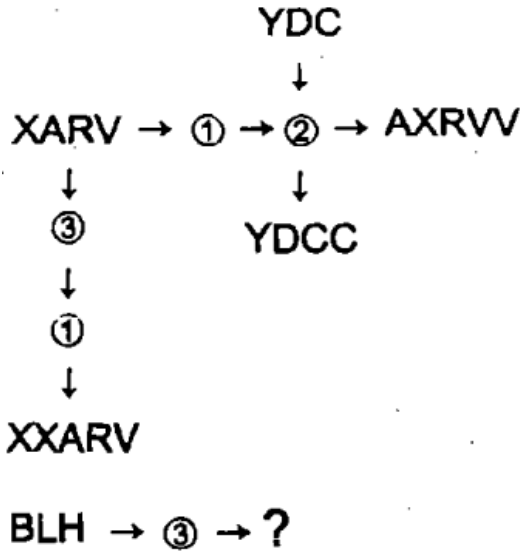
- 4) Study the accompanying Venn diagram that shows the number of students who speak four languages namely; Telugu, Hindi, Marathi and Gujarati. The number of students who speak the given languages is 61, 65, 73 and 69 respectively. Select the number of students who speak Marathi only.

- 1) 19
2) 9
3) 8
4) Enough data is not provided for getting the answer

३) प्रवाह तक्ता

- १) प्रवाहतक्ता अभ्यासून आज्ञांचे अर्थ रचा व त्यांचा वापर करून दिलेली समस्या सोडवा.

पर्यायी उत्तरे :

- १) BLH   २) BBLH   ३) BLHH   ४) LBH

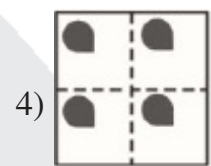
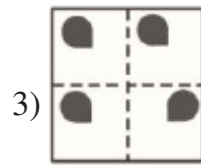
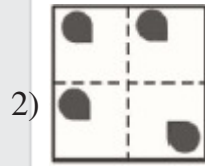
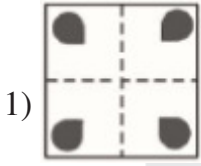

(७) क्रमपूर्तता, प्रतिमा, घन, घड्या, आकृत्यांवर प्रश्न

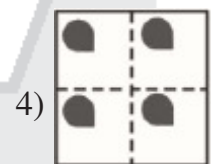
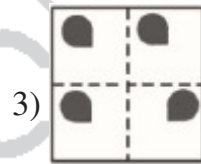
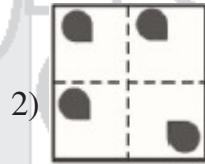
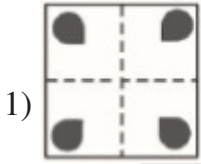
- १) क्रमपूर्तता
- २) प्रतिमेवरील प्रश्न
- ३) घनावरील प्रश्न
- ४) घड्यावरील प्रश्न

१) क्रमपूर्तता

- १) पर्यायी, पारदर्शक कागदाची शीट निवडा जी ठिपकेदार रेषांसह दुमडल्यावर (अ) द्वारे दर्शविलेल्या प्रतिमेसारखी दिसेल.

- 1) Choose the alternative, transparent paper sheet that would look like image shown by (a) when folded along dotted lines.

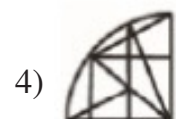
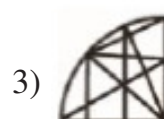
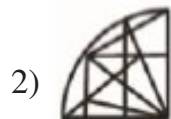

- २) (अ) ने दाखवलेला नमुना पूर्ण करण्यासाठी प्रतिमा निवडा.

(a)

पर्याय उत्तरे :

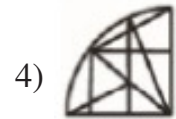
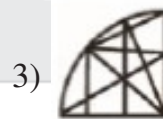
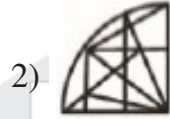

2) Choose the image for completing the pattern shown by (a).

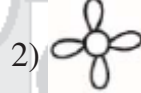
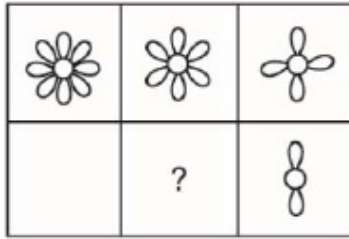

(a)

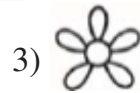
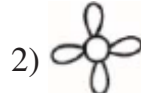
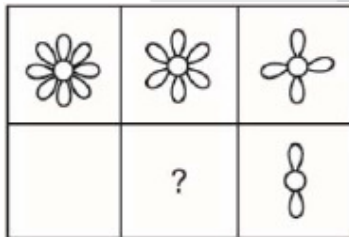
Answers Options :

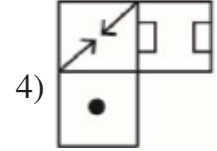
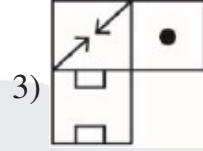
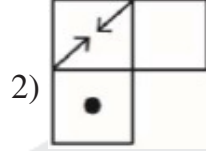
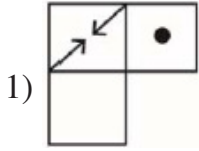
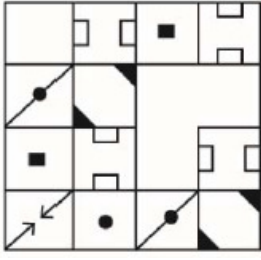
3) खालील आकृतीचे निरीक्षण करून प्रश्नार्थक जागेवरील आकृती दिलेल्या पर्यायातून निवडा.

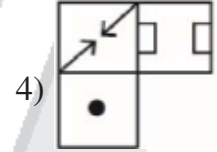
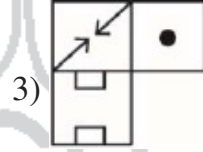
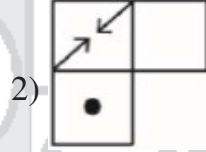
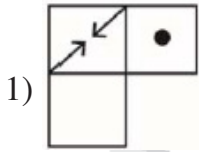
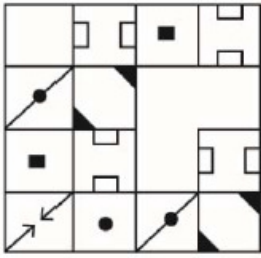
3) Observe the figure below and select the figure in question from the given options.

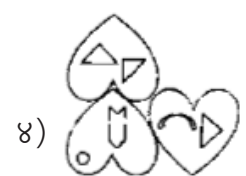
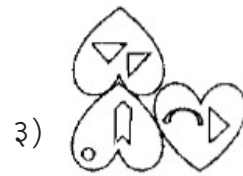
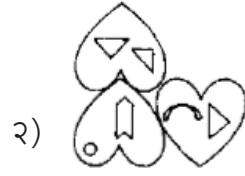
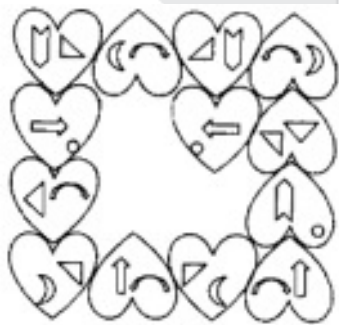
४) जाळी पूर्ण करण्यासाठी योग्य पर्याय निवडा.

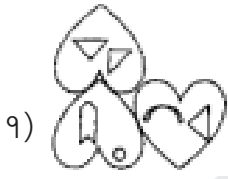
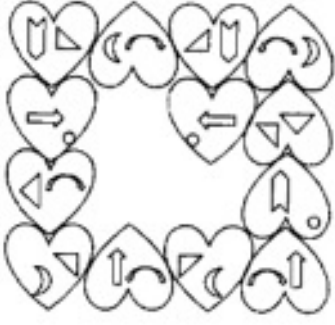
4) Choose the correct option to complete the mesh.

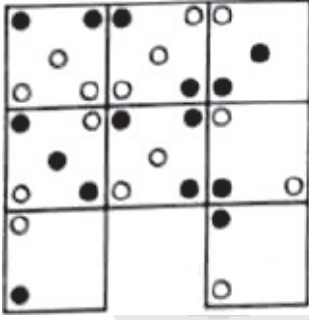
५) पुढील मांडणीतील रिकाम्या जागेसाठी तर्कसंगत प्रतिमासंच निवडा :

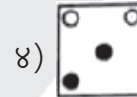
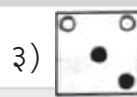
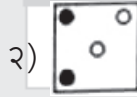
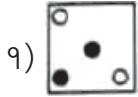
5) Select the set of images for the empty places in the following arrangement :

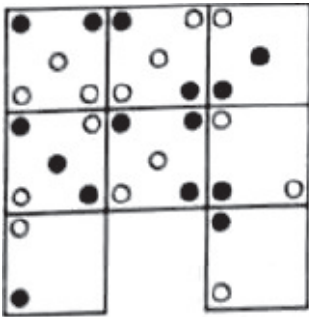
६) सोबतच्या फरश्यांवरील ठिपक्यांची रचना शोधा आणि ती पूर्ण करण्यासाठी पर्यायांतून उचित भाग निवडा.

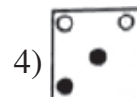
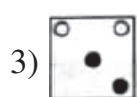
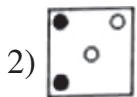
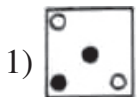
पर्यायी उत्तरे :

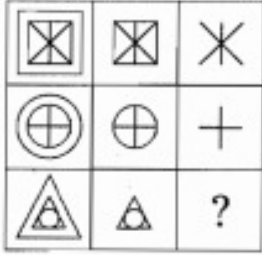
6) Find the dot design of accompanying tiles and select the appropriate part of it from the given options.

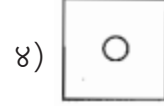
पर्यायी उत्तरे :

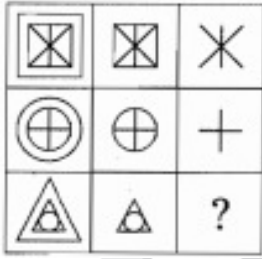
७) प्रश्नाऐवजी ठेवण्यासाठी तार्किकदृष्ट्या उचित पर्यायाची निवड करा.

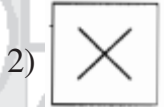
पर्यायी उत्तरे :

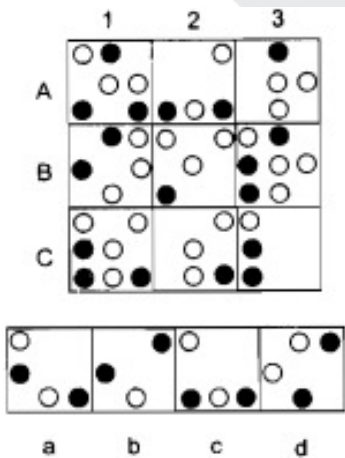
7) Select the logically appropriate option to replace the question mark.

Answer Options :

८) ओळींतील शेवटच्या आणि स्तंभांतील तळाच्या प्रत्येक तिसऱ्या फरशीची नक्षी पहिल्या दोन फरशांवरील, एकमेकांवर येणारे समान घटक वगळता उरलेले घटक एकत्र करून तयार केली आहे. दिलेल्या रचनेसंदर्भात तर्कविसंगत फरशीचे स्थान आणि दिलेल्या पर्यायांतून तिच्याऐवजी ठेवण्यासाठी उचित फरशी निवडा.

पर्यायी उत्तरे :

१) B - 1; a

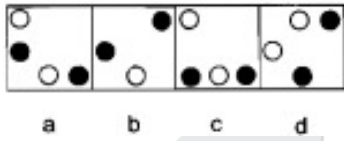
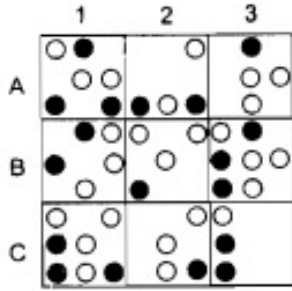
२) A - 2; c

३) A - 1; d

४) B - 2; b

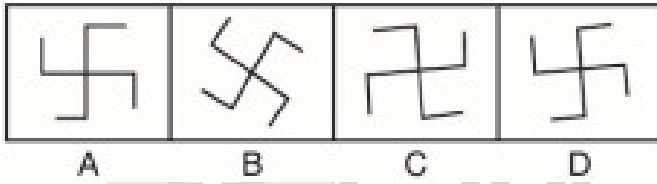
- 8) Every third tile is designed by combining elements of first two tiles across the rows and down the columns with the exception that like elements getting superimposed are cancelled out. Select the location of the illogical tile with respect to the pattern and choose the appropriate tile for replacing it from the given options.

Answer Options:

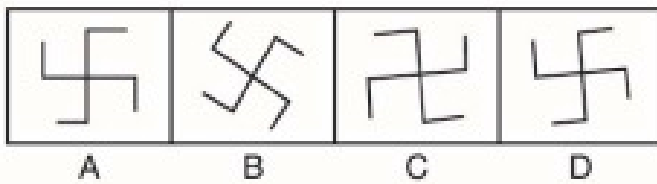
- 1) B - 1; a   2) A - 2; c   3) A - 1; d   4) B - 2; b

- 9) गटात न बसणारी आकृती वेगळी करा.

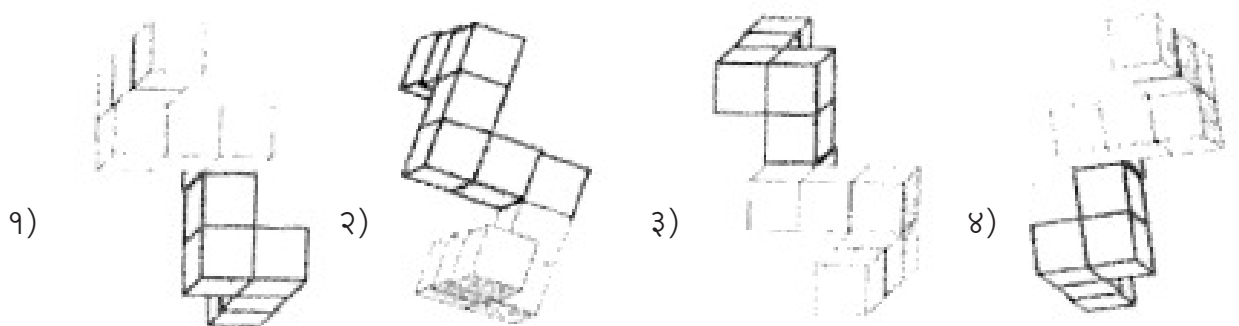
- १) A   २) B   ३) C   ४) D

- 9) Isolate the figure that does not fit in the group.

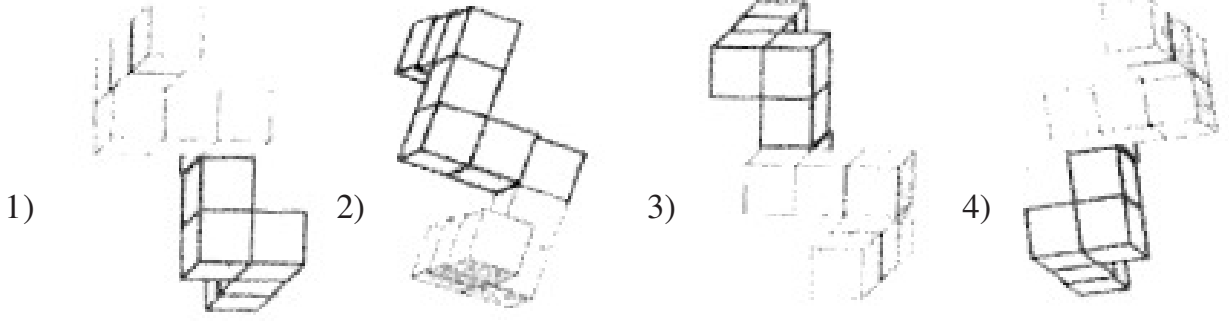

- 1) A   2) B   3) C   4) D

- १०) विसंगत घटक निवडा.

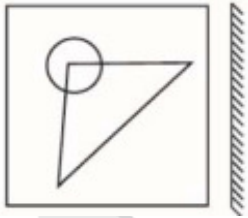

10) Select the odd object.

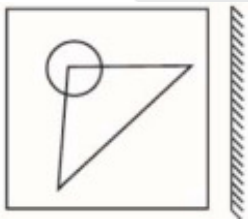

२) प्रतिमेवरील प्रश्न

१) दिलेल्या आकृतीसमोर आरसा धरला आहे. तर त्या आकृतीची आरशात कोणती आकृती उमटेल हे दिलेल्या पर्यायातून निवडा.

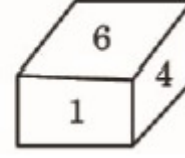
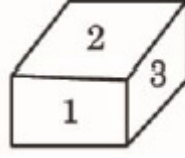
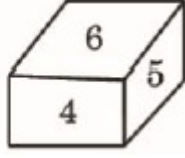
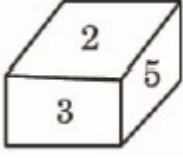

1) A mirror is held in front of the given figure. So choose from the given option which figure will appear in the mirror of that figure.

३) घनावरील प्रश्न

१) २ च्या विरुद्ध तोंडावर कोणता अंक आला पाहिजे ?

पर्याय उत्तरे :

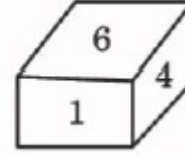
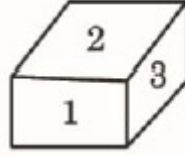
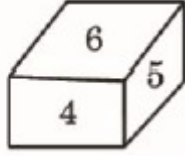
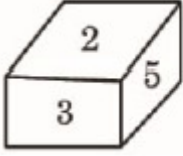
१) १

२) ५

३) ४

४) ६

1) Which digit should occur on the opposite face of 2 ?

Answers Options :

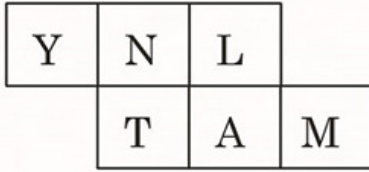
1) 1

2) 5

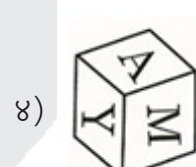
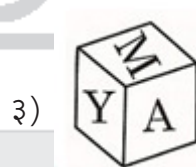
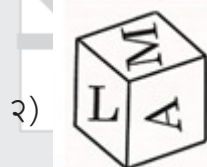
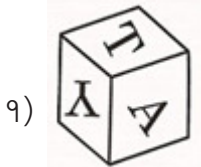
3) 4

4) 6

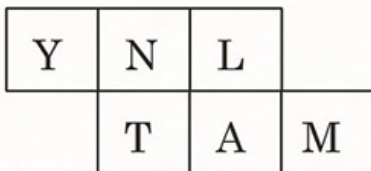
२) सोबतच्या जाळीचे निरीक्षण करा.

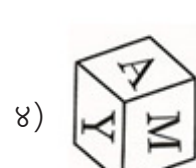
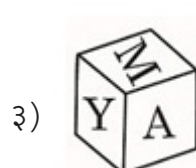
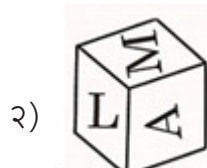
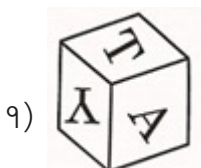
पुढीलपैकी या जाळीला घड्या घालून बनवता न येणारा घन निवडा.

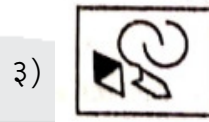
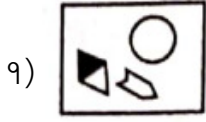
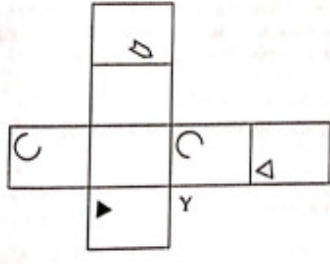
2) Observe the accompanying mesh.

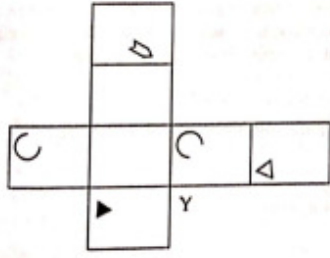
Choose the cube from the following that cannot be formed by clocking this lattice.

३) पारदर्शी कागद Y च्या घड्या घालून मिळवलेली घडी निवडा.

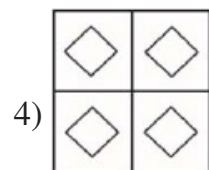
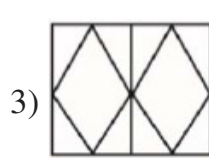
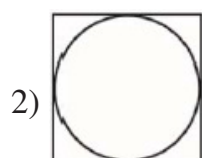
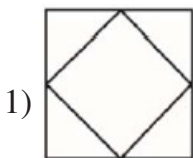
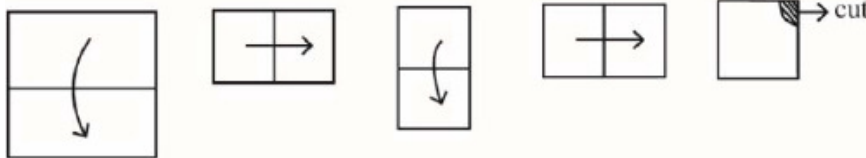

3) Select the fold that is obtained by folding transparent sheet Y.

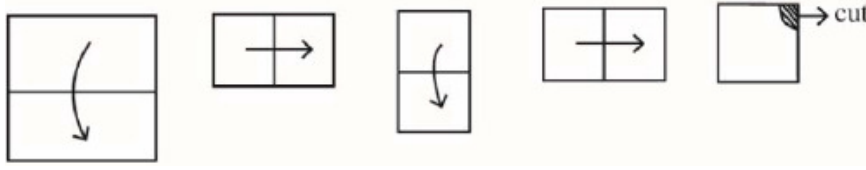

४) घड्यावरील प्रश्न

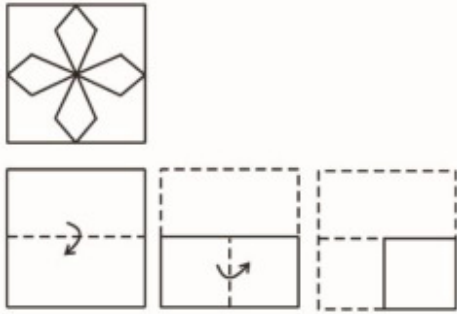
१) खालील आकृतीत दाखवल्याप्रमाणे एका कागदाच्या तुकड्याला घड्या पाडल्यात आणि आकृतीत दाखवल्याप्रमाणे त्याला कापले तर त्या कागदाच्या तुकड्याला उघडल्यावर खालील पर्यायांत दिल्यापैकी कोणती आकृती तयार होईल ?

- 1) If a piece of paper is bent as shown in the figure below and cut as shown in the figure, which of the following figures will be formed when the piece of paper is opened?

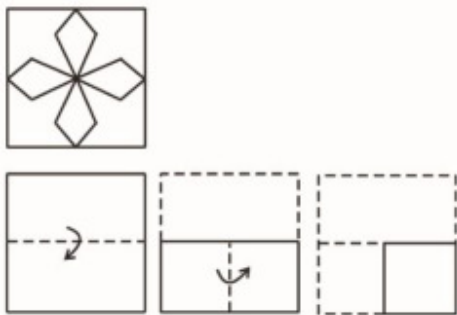
- २) अंतिम पर्यायी पंच केलेले चौकोनी पेपर शीट फोल्ड निवडा जे खाली दिलेल्या उलगाडलेल्या फॉर्मशी अगदी जवळून साम्य असेल:

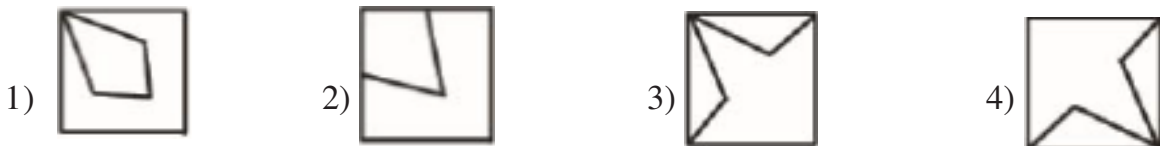
पर्याय उत्तरे :

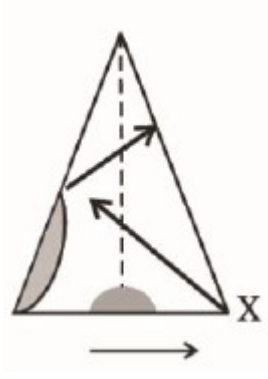
- 2) Choose the final alternative punched square paper sheet fold that would most closely resemble the unfolded form given below :

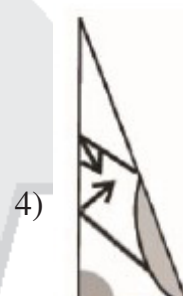
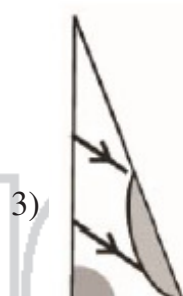
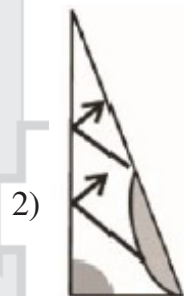
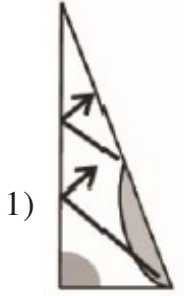
Answers Options :

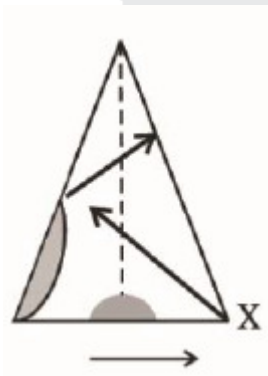
- 3) X ही पारदर्शक कागदावर काढलेली प्रतिमा आहे जी अपारदर्शक रंगात आहे. कागद दिलेल्या दिशेने ठिपकेदार रेषेने दुमडलेला असल्यास. यापैकी कोणता पर्याय आवडेल ?

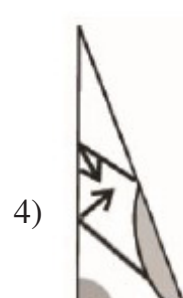
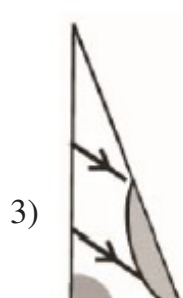
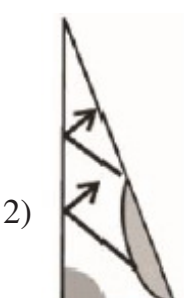
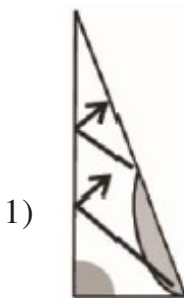
पर्याय उत्तरे :

- 3) X is an image drawn on transparent paper which opaque colour. If the paper is folded along dotted line in a given direction. Which of the option would be like it ?

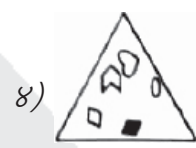
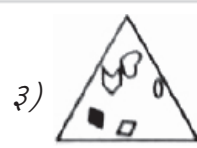
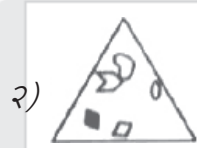
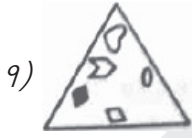
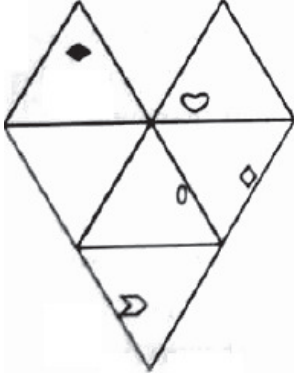

Answers Options :

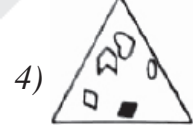
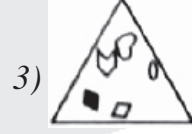
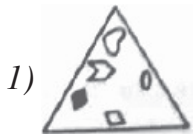
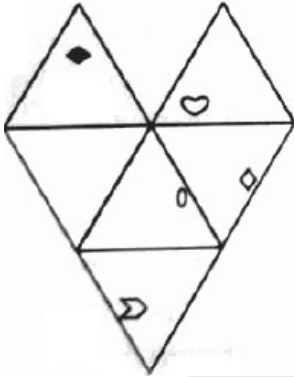

- ४) सोबतचा पारदर्शक कागदाचा तुकडा अभ्यासा. त्याच्या घड्या घालून त्रिकोण मिळवल्यास त्यासारखी दिसणारी घडी-प्रतिमा निवडा.

- 4) Study the accompanying piece of transparent paper. Select the fold image if it is folded to get triangle.

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या परीक्षेसाठी उपयुक्त प्रश्नसंग्रह

सामान्य मानसिक क्षमता

(१) संख्या, चिन्हे क्रम आणि मालिका

१) संख्यामालिका

१- $\times$
२- $\times$
३- $\times$
४- $\times$
५-३
६-२
७-२
८-१
९-३
१०- $\times$

२) चिन्हे क्रम, अंकमांडणी, वर्ण-अंक मालिका

१- $\times$
२-१
३-३
४- $\times$

३) आकृतीतील संख्यामालिका

१- $\times$
२- $\times$
३- $\times$
४- $\times$
५-१
६-४
७-४
८-२

९-२
१०-२
११-२
१२-४
१३-३
१४-३
१५-३

(२) वर्णक्रम आणि मालिका

१) वर्णक्रम व शब्दरचना

१-१
२-२
३- $\times$
४- $\times$
५- $\times$
६- $\times$

२) वर्णमालिका

१-१
२-२
३-३
४- $\times$
५- $\times$

३) आकृतीतील वर्णमालिका

१- $\times$
२-३
३-३

(३) सांकेतिक भाषा / कोडिंग-डिकोडिंग

१) इंग्रजी अक्षरे-शब्दांची सांकेतिक भाषा

१-२	१-४
२-४	२-३
३-४	३-४
४-२	४-३
५-२	५-३
	६-४

२) वर्गीकरण / विसंगती

(५) गणितीय / अंकगणितीय क्रिया

२) इंग्रजी वाक्यांची सांकेतिक भाषा

१-४	१-२
२-१	२-४
३-४	३-४
४-२	४-२
५-४	५-२

(६) भौमितिक, वेन, प्रवाह तक्ता
आकृत्यांवर प्रश्न

३) संख्या - संकेत / इंग्रजी अक्षरे / शब्दांची
सांकेतिक भाषा

१-४	
२-१	१-१
३-१	२-३
४-३	३-४
५-२	
६-४	
७-२	१-१
	२-४
	३-१
	४-३

१) भौमितिक आकृत्या

२) वेन आकृत्या

(४) साम्य / तुलना, वर्गीकरण / विसंगती

१) साम्य / तुलना

१-३	१-२
२-४	
३-४	
४-४	
५-४	

३) प्रवाह तक्ता

(७) क्रमपूर्तता, प्रतिमा, घन, घड्या,
आकृत्यांवर प्रश्न

१) क्रमपूर्तता

- १- $\times$
- २- $\times$
- ३- $\times$
- ४- $\times$
- ५-३
- ६-१
- ७-४
- ८-२
- ९- $\times$
- १०-२

२) प्रतिमेवरील प्रश्न

- १- $\times$

३) घनावरील प्रश्न

- १- $\times$
- २-३
- ३-१

४) घड्यावरील प्रश्न

- १- $\times$
- २- $\times$
- ३- $\times$
- ४-१

